

Hlavná 66, 900 66 Vysoká pri Morave, tel.: **+421 908/669 979**, 02/659 672 10, e-mail: vysoka-pri-morave@ba.ecclesia.sk

Drahí bratia a sestry, vážení spoluobčania!

Srdečne Vás pozdravujem.

Pozývam Vás získavať informácie o náboženskom živote farnosti, Cirkvi na Slovensku i vo svete na webovej stránke farnosti.

Prajem Vám hojné Božie požehnanie

Jozef Krupa, farár

Všetkých pozývame na nedeľné sv. omše o 9,00 hod.

F) „Zodpovedná osoba pre ochranu osobných údajov“: gdpr.kbs.sk.

<http://www.rtvs.sk/televizia/archiv/13081/25449#100> od 1,40 – 3. minúty (Orientácie 27.10.2013 13:45)

Informácie z náboženského života Cirkvi na Slovensku i vo svete nájdete na:

www.tkkbs.sk

www.tvlux.sk

www.lumen.sk

abu-bratislava.sk/abuba

frcth.uniba.sk

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/7502>

Od 35,50 min.: <https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14040/378536#2118>

Základy katolíckej viery sú vysvetlené v: 3-MINÚTOVÝ KATECHIZMUS 1-72:

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/3-minutovy-katechizmus-1>

A) **Katolícky pohrebný obrad treba nahlásiť na farskom úrade.** V prípade neprítomnosti treba zavolať na tel. č. 0908/669979.

B) **Pán Boh odmeň farníkom a všetkým občanom, ktorí upozornia farský úrad na akékoľvek problémy s bezpečnosťou v kostole alebo na fare alebo na cirkevných pozemkoch alebo upozornia na akékoľvek nedostatky v rozličných oblastiach.**

FARSKÉ OZNAMY 16. – 23. 2. 2025

16. 2.	6. NEDEĽA v CEZROČNOM OBDOBÍ	9,00	ZA FARNÍKOV
17. 2.	Pondelok –	17,00	† RODIČIA JOZEF A ANNA A † PRÍBUZNÍ
18. 2.	Utorok –	<u>19,00</u>	† MANŽELIA MARTA A ŠTEFAN
19. 2.	Streda –	<u>7,45</u>	Za Božiu pomoc a zdravie pre Melániu
20. 2.	Štvrtok –	<u>7,45</u>	+ RODIČIA JOZEF PISOŇ A MANŽELKA MÁRIA
21. 2.	Piatok –	18,00	† KONRÁD CABADAJ
22. 2.	Sobota – KATEDRY SV. PETRA, APOŠTOLA	17,00	Za Božiu pomoc a zdravie pre Mariána
23. 2.	7. NEDEĽA v CEZROČNOM OBDOBÍ	9,00	ZA FARNÍKOV

- **Pozvanie na modlitby večerných chvál - vešpier** (*Pre všetkých veriacich na území Bratislavy*): Rehoľné sestry z rôznych spoločenstiev Vás srdečne pozývajú na modlitbu večerných chvál - vešpier, ktorá sa koná každý tretí štvrtok v mesiaci, tzn. tento mesiac bude vo štvrtok 20. februára 2025 v uršulínskom kostole Loretánskej P. Márie. Program: o 17:30 adorácia, o 18:00 večerné chvály (vešpery). Informácie nájdete aj na plagáte. *K oznamu je k dispozícii plagát:* https://remote.abuba.sk:8444/filr/public-link/file-download/8ae482af923abff0019325db1d720aa5/3731/7891663415160814805/Modlitba%20VCH-ador%C3%A1cia_plag%C3%A1t2024-25.pdf
- **Možnosť podať prihlášku na Cirkevné konzervatórium v Bratislave** (*Pre všetkých veriacich Bratislavskej arcidiecézy*): Cirkevné konzervatórium v Bratislave na Beňadickej ulici č. 16 ako jediná cirkevná škola svojho druhu na Slovensku oznamuje záujemcom o štúdium cirkevnej hudby, hudobných nástrojov, spevu a hudobno-dramatického umenia do 23 rokov, že do 20. februára 2025 je možné podávať prihlášky na rôzne typy štúdia cez webstránku školy. Viac informácií nájdete na www.ckba.sk.
- **Pracovná ponuka na plný úväzok:** Bratislavská arcidiecéza hľadá šikovného systémového administrátora na plný úväzok. Kto by mal záujem o bližšie informácie, nech sa hlási v kancelárii farnosti. *K oznamu sú k dispozícii ďalšie informácie:* <https://remote.abuba.sk:8444/filr/public-link/file-download/8ae482af923abff00194833cdb635584/3883/->

- Stretnutie mladých v Ríme: Svätý Otec pozýva všetkých mladých na Stretnutie mladých v Ríme počas Jubilejného roku 2025. Stretnutie bude prebiehať v termíne 28. 7. -3. 8. Komisia pre mládež Bratislavskej arcidiecézy organizuje autobusový zájazd na toto stretnutie so zastávkami v Padove a Assisi. Registrácia na stretnutie prebieha do začiatku marca. Viac o programe a formulár na prihlásenie je na stránke www.svetovednimladeze.sk

Timotej Križka, 9.2.2025: **Cirkev ako dokonalý business model**

Počul som rozprávať o Cirkvi ako dokonalej organizácii, ktorá prežila všetky krízy aj vrcholy, mala neschopných manažérov a skorumpovaných predstaviteľov, a napriek tomu je už 2000 rokov najúspešnejšou organizáciou, ktorá by mohla byť vzorom pre každú firmu.

Veď verím v Boha – ale Cirkev? Tá ma nezaujíma. Cirkev je akousi paródiou vecí Boha. Zle zahranou groteskou jeho veľkolepého scenára. Takýto názor nie je ničím výnimočný. Je dokonca až banálny. O to je prekvapujúcejšie, ak počuje človek opak.

Prednávkou som stretol jedného veľmi úspešného slovenského podnikateľa a vizionára. Po krátkej a neplodnej debate, keď sme sa prebrodili cez bažiny neúrodnej pôdy, prišli sme k výživnejším témam, zmyslu. Keď môj partner v debate odhalil, že som kresťanom, jeho záujem počúvať mnohonásobne vzrástol. Ako som videl rozhárajúcu sa iskru v jeho očiach, začal som s radosťou rozprávať o Pánu Bohu ako o veľkom tajomstve; prvom hýbateľovi, ktorý nikdy neodhalil svoju tvár.

Opatrne som svojmu sekulárnemu priateľovi vyrozprával všetky stránky Boha, ktoré človek nedokáže slovami uchopiť. Po chvíli som videl, že množstvo mojich slov zadúša plameň jeho záujmu a stále viac sa zrýchľujúce pohyby jeho pravej nohy signalizovali jeho rastúcu netrpezlivosť.

„Boh, ten ma nezaujíma, ale Cirkev, tá je nedocenené fascinujúca,“ prerušil moje rozprávanie.

Pokračovanie na: <https://standard.sk/881387/cirkev-ako-dokonalny-business-model>

[Štandard - Cirkev ako dokonalý business model](https://standard.sk/881387/cirkev-ako-dokonalny-business-model)

Arcibiskup Josef Nuzík je v čele Olomouckej arcidiecézy.

Ste z jedenástich detí.

Ako deti sme sa často pýtali rodičov, prečo je nás toľko, ...

Čo vám na to vraveli rodičia?

Otec ... vždy po Sviatku všetkých svätých odchádzal do cukrovaru v Prahe a vracal sa domov na Vianoce.

V Prahe prežil konverziu z tradičnej viery na hlbšiu. Pri jednej spovedi ho oslovil rozhovor s kňazom, ktorý mu povedal: „Doba je ťažká, ak chcete niečo urobiť pre cirkev, majte veľkú rodinu a vychovajte deti vo viere.“

Tak sa to stalo programom rodičov. Keď sa začali moje sestry vydávať, opakovali nám: „Peniaze vám nedáme, pretože ich nemáme, ale dve veci vám chceme dať do života – aby ste sa vedeli postaviť k práci a viere, lebo to je to najcennejšie.“

Morava má povest' katolíckeho regiónu, najmä oproti Čechám. Platí to ešte?

Keď som začínal ako kňaz, ešte u nás v nedeľu na omšu prichádzala polovica ľudí. Dnes je to možno už len jedna šestina alebo sedmina. Ide o veľký pokles.

V porovnaní so zvyškom krajiny sú tie počty na Morave stále niekde inde, ale oproti minulosti je to horšie. Je za tým aj duch sveta, mladí začali cestovať, práca dostala iné miesto v ich životoch. Kedysi chlapi cestovali za prácou a na víkendy sa vracali. Dnes mladí ostávajú v zahraničí alebo vo väčších mestách. A v cudzom prostredí strácajú vieru alebo ju už nežijú.

Nedá sa však povedať, že by Morava stratila vieru. Tá sa prehĺbila, aj keď je katolíkov menej. V minulosti ľudia prichádzali do kostola, modlili sa, ale nezapodievali sa hlbšie Svätým písmom, neboli rôzne spoločenstvá. Napríklad v mojej rodnej farnosti sú dnes modlitby otcov, okolo päťdesiat chlapov sa prídu v piatok večer modliť. To voľakedy nebývalo.

... počet katolíkov v našej diecéze klesol zo 120-tisíc na asi 78-tisíc. Jedna tretina ľudí sa vytratila.

Budete teda zlučovať farnosti? Už aj na Slovensku vidíme, že sú farnosti, kde v nedeľu prídu na omšu pár desiatok ľudí.

... kňazom sa uľaví v tom, že nebude v každom kostole každú nedeľu bohoslužba.

Dnes už pribúdajú farnosti, kde má kňaz na starosti aj tri kostoly. Uvažujeme, že kňaz odslúži omšu na tom mieste, kde je katolíkov najviac, a ostatní prídu.

Tam, kde to už funguje, ľudia majú radosť z toho, že farské spoločenstvo je hlbšie a srdečnejšie. Keď boli u nás synodálne diskusné krúžky, tak ma prekvapilo, že niektorí katolíci by boli radšej, keby u nich bola svätá omša hoci iba dvakrát za mesiac, ale pán farár by tam ostal a nevytratil sa hneď po omši.

To isté hovoria aj kňazi, že im dochádzajú sily, aby každú nedeľu mali tri alebo štyri bohoslužby, a nemajú potom priestor byť s ľuďmi. Niekde je vo farnosti dvadsať ľudí, ale ide o živé spoločenstvo. **Inde je katolíkov síce viac, no nemá ani kto otvoriť kostol. ...**

Keby ste mali pomenovať tri veci, ktoré sú najväčšou výzvou pre vašu arcidiecézu, respektíve pre celú Moravu, ktoré by to boli?

Pokiaľ hovoríme o duchovnej rovine, tak v tradícii, ktorá je aktuálne na ústupe, všetko ležalo na pleciach kňaza. Farníci boli v úlohe konzumentov. Teraz sa čaká aktivita aj od laikov.

Druhá výzva súvisí s tým, že vo svete aj v cirkvi sa šíri mnoho falošných prístupov k viere a liturgii, všelijaké náuky či súkromné zjavenia. Potrebujeme preto zachovať cestu výučby, osvetľovania a diskutovania....

Dá sa vôbec motivovať ... laikov k činnosti, keď boli roky vedení k tomu, že takmer všetko urobí kňaz? A zrazu sa od nich niečo očakáva.

... Aj teraz, keď ako biskup prídem do farnosti, tak sa kňazov pýtam: „Má ti kto otvoriť kostol?“

Keď povie, že nie, je to znamenie, že v spoločenstve nie je niečo zdravé. Kňaz má sedieť v spovednici a nie si chystať oltár a otvárať kostol.

Aj farnosti sa musia učiť. Dnes už poznáme mnoho takých, kde máme aj piatich kostolníkov, ktorí sa striedajú po týždni alebo po dňoch. A sú to muži, ženy, aj pracujúci....

Na jednej strane opisujete, ako si ľudia zvykajú na nový rozmer Cirkvi, napr. na väčšie zapojenie laikov. ... vnímame aj akýsi protipohyb ... , ktorým sú dezinformácie, zdôrazňovanie súkromných zjavení, tradicionalizmus či možno až úzkostné sa venovanie spôsobu podávania Eucharistie. Ako si to vysvetľujete?

... Za týmito javmi by som videl snahu o jednoduché riešenia problémov, ktoré si nesie aj cirkev.

...

Pokiaľ ide o všelijaké údajné zjavenia a falošné správy, v niečom to kopíruje správanie v politickom živote, kde vidíme, že populisti prinášajú jednoduché riešenia. A ľudia to majú radi. ... Ľudia ... majú radšej niekoho, kto im povie: „Podťe, ja vás vezmem skratkou.“ Lenže skratka v duchovnom živote neexistuje. ...

Na téme údajných zjavení mi prekáža prístup, že ľudia opúšťajú to, čo pevne stojí na Božom zjavení, potom sa niečo vytrhne zo súkromných zjavení a na tom sa stavajú všelijaké riešenia. ...

Je toto prítomné aj v západných Čechách alebo skôr na Morave a Slovensku?

... Aj u nás v pohraničí vnímam, že záleží na každom. **Keď je niekde dvesto-tristo ľudí, vždy sa nájde niekto, kto uprace kostol a prídu na svätú omšu.** Lenže zrazu, keď tých ľudí je málo, tak už záleží na každom a tam sa ukazuje rýdzosť viery a skutočnej lásky. ...

Arcidiecéza Olomouc nedávno zverejnila správu o hospodárení za minulý rok. Vy ste nielenže zverejnili v rámci toho dokumentu aj rôzne tabuľky, ale urobili ste aj osvetu. Do každej farnosti išiel leták, ktorý upozornil na to, kde si správu môžu farníci pozrieť. Čo vás viedlo k takémuto prístupu?

Treba tieto informácie zverejňovať. Kedysi to tak nebolo, **považovali sme to za niečo interné**. ... Ľudia volajú po niečom takom. Hovoria, že na cirkev prispievajú, ale chcú vidieť, čo sa s ich peniazmi deje.

Téma transparentnosti a informovanosti bola aj jedna z hlavných tém synodálnych stretnutí u nás. Ľudia vedia, že existuje pastoračná a ekonomická rada, ale netušia, o čom rokujú. Pýtajú sa, prečo nie je na stránke zverejnená nejaká zápisnica.

Farár Kuffa je bojovník kultúrnych vojen, ale v Česku by takýchto kňazov nikto nenazval fašistami

Keď som sa stal diecéznym administrátorom, pri dekanátnych púťach som dal priestor ľuďom, aby sa pýtali, čo chcú. Často zaznievala otázka: „Je správne, že nám pán farár ani neoznami výsledky zbierok?“ No nie je to správne, musel som neraz povedať.

Farníci chcú vidieť, ako s peniazmi narábame. ...

Vaša arcidiecéza musí byť teda v roku 2030 finančne sebestačná. Podarí sa to?

Teraz sme asi z dvoch tretín schopní pokryť náš rozpočet vlastnými zdrojmi a produkciou. Čaká nás ešte tretina, je to úloha, ktorá je pred nami. Bude čiastočne vykrytá investíciou a čiastočne by sa mali na tom podieľať aj katolíci. Počítam, že vklad katolíkov bude tiež príspevkom k tomu, aby sme to zvládli do roku 2030.

Vráťme sa ešte na začiatok, keď sme hovorili o vašej vízii. Vo svojej inauguračnej homílii ste sa pýtali sám seba, či by ste mali kritizovať dnešný svet, lamentovať nad uvoľnenou morálkou, nad opúšťaním životných hodnôt.

„Samozrejme, poradil by mi to nejuden človek. Ale ja by som radšej robil to, čo Ježiš prikázal svojim učeníkom, ako sme pred chvíľou počuli v evanjeliu: Povedal: ‚Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.‘“

Mnoho kresťanov má dnes dilemy, ktoré súvisia so vzťahom k svetu. Podľa jednej tézy je lepšie sa niekde uzavrieť a prečkať, kým prejde toto „barbarstvo“. Iní proti tomu oponujú, že nie, musíme byť vo svete. Vy to ako vidíte?

Keby sme označili svet za skazený, nepriateľský, pred ktorým sa musíme len chrániť, bola by to veľká krivda a nepravda. Chodím aj na spoločenské udalosti, ktoré patria k životu každého biskupa, a tam stretávam ľudí, v ktorých je dobro.

Cirkev nemôže byť v úlohe moralistu, ktorý príde a vypočíta každému, čo robí zle a ako to má byť správne podľa Desatora. Týmto sa nezačína. Poslaním cirkvi, biskupov a kňazov je ukázať, že život má zmysel, že tu ide o niečo krásne.

Zvyknem sa ľuďom prihovárať a vidím, ako ich prekvapí, že ich oslovil predstaviteľ Cirkvi. Aj keď vidíme javy v rozpore s morálkou, musíme vidieť v prvom rade človeka.

Všímam si, že ľudia nevedia, ako majú hovoriť s ľuďmi z Cirkvi. No keď začneme od niečoho obyčajného, prirodzeného a ľudského, tak sa dvere otvoria. Nevytvárajme si getá a mentalitu „to sú tí naši“. Patríme k sebe všetci.

<https://svetkrestanstva.postoj.sk/165312/veriacich-je-menej-ale-viera-hlbsia-kedysi-ludia-nemali-spolocenstva-a-nestudovali-bibliu> (10.11.2024)

<https://www.postoj.sk/42968/my-taliani-citime-upadok-vsade-navokol>:

Tento vzťah zrejme narušila sexuálna revolúcia, ktorá sa v 60. rokoch prehnala Západom ako vlna tsunami. Pravdaže to súviselo, len treba pochopiť, že to nebola revolúcia akejsi morálnej skazenosti. Išlo o symptómy prvého veľkého víťazstva hedonistického kapitalizmu.

Ako to myslíte?

Táto vízia kapitalizmu chce z človeka vytvoriť v prvom rade spotrebiteľa. Neželá si zodpovedných ľudí s dôstojnosťou, ale dobrých konzumentov, ktorých navzájom nespájajú putá vzájomnej lásky, nepotrebuje ľudí, ktorí sa sobášia, odkladajú usparené peniaze pre svoje deti, naopak, chce, aby sme sa všetci premenili na atómy, nezávislé indivíduá, ktoré si kupujú všetko, čo sa im páči. Cieľom je, aby neodolávali svojim chúťkam a žiadostiam. Odtiaľ sa dostávame k tej najspodnejšej túžbe, ktorou je sexualita.

- C) Prosím deti, ktoré sa pripravujú na prvé sv. prijímanie z 2. a 3. ročníka, aby každú nedeľu o 9,00 hod. (resp. v sobotu večer o 18,00 hod.) a v prikázaný sviatok po sv. omši prišli do sakristie zapísať si účasť na nedeľných a sviatočných sv. omšiach, ktoré sú súčasťou prípravy na prijatie sviatostí. Prvoprijímajúce deti z 2. a 3. ročníka budú mať prípravu na 1. sv. prijímanie aj v rámci piatkových sv. omší o 18,00 hod. Aj po nej majú prísť do sakristie zapísať si účasť.

Publikácia Žiť jubilejný rok: Dávame do pozornosti knihu *Žiť jubilejný rok*, ktorú pripravilo vydavateľstvo Zachej.sk. Kniha je kompletným sprievodcom celým jubilejným rokom a umožňuje prežiť túto výnimočnú udalosť plnohodnotne aj slovenským čitateľom a pútnikom do Ríma. *Oznam pre farnosti posielame vo forme plagátu:* <https://remote.abuba.sk:8444/filr/public-link/file-download/8ae482af923abff00193924729285a05/3803/3966289215605606953/kniha%20%C5%BDi%C5%A5%20jubilejn%C3%BD%20rok.pdf>

- A) <http://www.ursula.sk> **Oznam z Bratislavskej arcidiecéznej charity:** Bratislavská arcidiecézna charita sa počas 1. adventnej nedele v chrámoch uchádza o podporu veriacich v Zbierke na charitu. S vašou pomocou vieme podporovať inkluzívne a rozvojové projekty cez grantový program CreoCaritas, zabezpečovať opatrovateľskú službu v domácom prostredí, pomáhať ľuďom so skúsenosťou s duševným ochorením žiť plnohodnotnejší život, či poskytovať zdravotné pomôcky tam, kde chýbajú. Službu a pomoc núdzným v Bratislavskej arcidiecéze môžete podporiť priamo v kostole alebo zaslaním finančného príspevku účet SK54 0900 0000 0051 2351 0222 s variabilným symbolom 8008. Online podporu Bratislavskej arcidiecéznej charity a jej služby nájdete na www.charitaba.sk a jej sociálnych sieťach. K oznamu je k dispozícii QR-kód. *QR-kód na stiahnutie:* [stiahnuť v PDF](#) alebo [stiahnuť vo Worde na možnosť úpravy](#) alebo [stiahnuť v JPG](#).
- B) Štátny fond na obnovu NKP je dotačný program Ministerstva kultúry SR "Obnovme si svoj dom", podprogram 1.1. určený pre vlastníkov NKP na podporu financovania prípravy a realizácie obnovy NKP. Nová výzva na dotácie na rok 2025 bude zverejnená na stránke Ministerstva kultúry SR, zvyčajne sa zverejňuje na **jeseň**. Pán starosta by chcel pomôcť z tohto fondu opraviť múr okolo kostola. Ako prvý krok je potrebné odsledovať, kedy tá výzva bude zverejnená, aby sme na ňu vedeli reagovať. Prosím záujemcov, ktorí by to chceli odsledovať, a potom dali informáciu farskému úradu, ktorý ju potom dá obecnému úradu, ktorý zabezpečí žiadosť na fond.

Link o financovaní národných kultúrnych pamiatok:

<https://www.pamiatky.sk/potrebujem-vybavit/financovanie-obnov-kulturnych-pamiatok>

<https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/dotacie-2024/>

Ďalšou možnosťou sú dotácie Bratislavského samosprávneho kraja <https://bratislavskykraj.sk/individualne-dotacie/>, Nadácia SPP <https://www.nadaciaspp.sk/> a ďalšie uvedené v linku.

„Každý, kto by mal záujem prispieť, môže tak urobiť vloženie príspevku do kasičky, na to určenej, hneď pri vchode do kostola“, Oznam farníčov na internetovej stránke Obecného úradu Vysoká p. M.: Pomôžme zachrániť kultúrnu pamiatku - Zbierka na opravu kostola, 04.08.2023; Na internetovej stránke Obecného úradu Vysoká p. M.: Aktuality a Oznamy (3/22); https://kostol.atrip.sk/mw/index.php?title=Hlavná_stránka).

OZNAM FARNÍČOK NA INTERNETOVEJ STRÁNKE OBECNÉHO ÚRADU VYSOKÁ P. M.:

POMÔŽME ZACHRÁNIŤ KULTÚRNU PAMIATKU - ZBIERKA NA OPRAVU KOSTOLA 04.08.2023

Milí spoluobčania, radi by sme Vás oboznámili s iniciatívou za záchranu dominanty Vysokej pri Morave a súčasne národnej kultúrnej pamiatky - nášho kostola.

Na začiatku bola snaha farníkov zhodnotiť stav kostola a pomenovať nevyhnutné práce potrebné na skráslenie kostola a k zabráneniu škôd spôsobených vlhkosťou. Po spoločnej obhliadke bolo zistené, že je potrebné predovšetkým vyriešiť opravu omietok vrátane náteru stien a sanáciu zavlhnutého obvodového muriva.

Na základe týchto zistení požiadal pán farár Krúpa (...) Krajský pamiatkový úrad o povolenie na úpravy a získal rozhodnutia, ktoré nám občanom umožňujú začať s prácami na oprave kostola.

Aby sme mohli začať s realizáciou záchrany a opravy, je potrebné usporiadať finančnú zbierku, ktorá by pokryla nevyhnutné opravy. **Každý, kto by mal záujem prispieť, môže tak urobiť vloženie príspevku do kasičky, na to určenej, hneď pri vchode do kostola, alebo osobným odovzdaním pani Terke Bukovskej a pani Evičke Luptáčikovej**

alebo zaslaním finančnej čiastky na č. účtu : **SK396500000000097147577**

Každý príspevok bude samozrejme riadne zaevidovaný rovnako, ako všetky náklady a výdavky. Evidencia bude prístupná všetkým k nahliadnutiu a zároveň Vás budeme priebežne informovať aj prostredníctvom obecnej informačnej tabule, farskej informačnej tabule a na webovej stránke obce v časti „kostol“.

My občania našej dediny sme úzko prepojení s našim chrámom a prežívame v ňom mnohé významné chvíle nášho života. Veríme, že sa nám spoločnými silami podarí zachrániť dominantu našej obce a zveľadením kostola prispieť k záchrane tejto kultúrnej pamiatky pre nás a budúce generácie našich farníkov a spoluobčanov.

ĎAKUJEME

Záznam koncertu: Trojkráľové pastorále: Vysoká p. M. 6.1.2023:
<https://www.youtube.com/watch?v=ShBgMENZx7U>

ŠTÚDIUM TEOLÓGIE

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta v Bratislave ponúka kandidátom kňazstva ako aj laickým študentom a študentkám magisterské štúdium katolíckej teológie dennou formou. Štúdium prebieha v Kňazskom seminári v Nitre. Záujemci môžu zaslať elektronickú prihlášku na štúdium do 30.apríla 2024 na stránke www.frcth.uniba.sk. Mladí muži, ktorí chcú raz slúžiť Bohu a ľuďom ako kňazi, si podávajú prihlášku i do Kňazského seminára v Nitre na stránke www.ksnr.sk.

(Plagát na web: https://remote.abuba.sk:8444/filr/public-link/file-download/8ae482af87cdfc66018df038b6b0563b/3059/7402378258301326017/09t_RKCMBF-web.pdf)

(Plagát na vývesky: https://remote.abuba.sk:8444/filr/public-link/file-download/8ae482af87cdfc66018df038a0375637/3060/-3294756628531416032/09t_RKCMBF-vyvesky.pdf)

SVÄTÉ OMŠE - KAPLNKY ÚRADU VLÁDY A BRATISLAVSKÉHO HRADU

Milí bratia a sestry srdečne vás pozývame na slávenie sv. omší v kaplnkách v priestoroch Úradu vlády a Bratislavského hradu. Sväté omše v kaplnke Nepoškvrneného počatia Panny Márie v priestoroch Úradu vlády sú určené aj pre verejnosť. Sv. omše sú každú stredu o 16.00. Vstup je cez autobránu z Námestia slobody. Sväté omše v kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v priestoroch Bratislavského hradu sú tiež pre verejnosť. Sv. omše sú každý štvrtok o 17.30. Vstupe je cez hradné nádvorie, cez hlavnú bránu a kaplnka je na prvom poschodí.

V prípade, že pri nedeľných a sviatočných sv. omšiach nebude žiadny zberateľ, ktorý by podľa predpisov Cirkvi vyberal milodary pre potreby farnosti počas obetovania vo sv. omši, môžete svoje milodary odovzdať pri odchode z kostola do košíka pred vchodovými dvermi.

Ak chcete duchovne pomôcť vašim zosnulým príbuzným, dušiam v očistci, žijúcim ľuďom v rozličných potrebách alebo misiám, môžete nechať odslúžiť svätú omšu na svoj úmysel. Milodar na jednu svätú omšu je 5 eur. Vaše úmysly môžeme zapísať v sakristii pred alebo po sv. omši v kostole alebo na farskom úrade.

K sviatosti pokánia možno spravidla prísť pol hodiny pred sv. omšou.

A) Prosíme všetkých, aby si pri vstupe do kostola **a najmä do spovednice**, vyplili mobilné telefóny !!!

V prípade neprítomnosti kostolníka, ktorého činnosť musí pred sv. omšou vykonať kňaz, môžu záujemci o sviatosť pokánia prísť požiadať o ňu po sv. omši do sakristie.

Prosím prvoprijímajúcich, aby každú nedeľu o 9,00 hod. (resp. v sobotu večer o 18,00 hod.) a prikázaný sviatok po sv. omši prišli do sakristie zapísať si účasť na nedeľných a sviatočných sv. omšiach, ktoré sú súčasťou prípravy na prijatie sviatostí. Prvoprijímajúce deti z 2. a 3. ročníka budú mať prípravu na 1. sv. prijímanie aj v rámci piatkových sv. omší o 18,00 hod.

- Všetkých chlapcov pozývame, aby ministrovali. Kedykoľvek môžu prísť na sv. omšu do sakristie, kde dostanú inštrukcie.

A) Prosím deti, ktoré ešte neboli na 1. sv. prijímaní, aby prichádzali na požehnanie po sv. omši, nie v rámci sv. prijímania.

Návštevu chorých za účelom vysluhovania sviatostí pokánia, Oltárnej a pomazania chorých môžete nahlásiť v sakristii kostola alebo na farskom úrade.

R. k. farnosť ponúka deťom základnej školy nácvik náboženských piesní v rámci detského cirkevného spevokolu, ktorý bude viesť p. V. Klčová.

A) Webový portál [DoKostola.sk](http://www.dokostola.sk) zverejnil zoznam viacerých dovolenkových destinácií v zahraničí s informáciami o slávení nedeľných svätých omší na týchto miestach. Viac informácií nájdete na stránke www.dokostola.sk
<http://www.dokostola.sk/clanok/82-sv-omse-v-zahranicnych-dovolenkovych-destinaciach>

Kán. 905 - § 1. Kňazovi nie je dovolené vo všedný deň sláviť sv. omšu viac než raz za deň.

V Bratislavskej arcidiecéze spúšťame nový komunikačný kanál na Facebooku. Prostredníctvom neho túžime s vami komunikovať o aktuálnych témach, informovať vás o udalostiach v arcidiecéze a prinášať povzbudenie. Nájdete ju pod názvom // Bratislavská arcidiecéza a novým logom. (ODKAZ: <https://www.facebook.com/bratislavaskaarcidieceza>)// Srdečne vás pozývame "lajknúť" túto stránku, zároveň pozvite svojich priateľov, aby sa reťaz priateľstva mohla šíriť. Vďaka.

Na 100. výročie zjavení Panny Márie vo Fatime začne slovenské vysielanie Rádia Mária, ktoré bude možné nateraz sledovať prostredníctvom webovej stránky: <http://radiomariaslovakia.sk/>.

D) V prípade, že pri sv. omši nehraje organista, slová „Baránok Boží“ hovorí ľud. Kňaz sa počas týchto slov predpísanou súkromnou modlitbou pripravuje na sv. prijímanie.

Bratislavská arcidiecéza povoľuje v posvätnom priestore chrámu koncert sakrálnej hudby alebo klasickej hudby, ktorý svojím charakterom neprotirečí posvätnosti chrámu.

(In: *Liturgia*, 2013, roč. 23, č. 4, s. 8 – 11; In: *Liturgia*, 2012, roč. 22, č. 3, s. 247 – 248.)

Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, Článok 5:
(2) Slovenská republika garantuje nedotknuteľnosť posvätných miest, ktoré sú v súlade s kánonickým právom určené na vykonávanie náboženských úkonov. Pod nedotknuteľnosťou posvätného miesta rozumejú zmluvné strany ochranu tohto miesta, **spočívajúcu v zamedzení jeho použitia na iné účely, než ktorým slúži v súlade s kánonickým právom a v zamedzení narušenia jeho dôstojnosti.**

Predseda KBS: Ďakujeme všetkým, ktorí sa prihlásili k svojmu vierovyznaniu
Bratislava 20. januára (TK KBS) Štatistický úrad dnes zverejnil ďalšie výsledky z vlaňajšieho Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Týkali sa aj náboženského vyznania. Pri tejto príležitosti prinášame reakciu bratislavského arcibiskupa metropolitu a predsedu Konferencie biskupov Slovenska (KBS) Mons. Stanislava Zvolenského.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa pri sčítaní prihlásili k svojmu vierovyznaniu. Vážime si to. Veriaci týmto spôsobom vyjadrujú svoju prítomnosť v spoločnosti, ktorú utvárajú v duchu hodnôt svojho vyznania. Práve náboženská viera mnohých motivuje, aby obetavo pôsobili v oblasti charity, zdravotníctva, školstva a v ďalších priestoroch - na zveladenie spoločného dobra.

Konkrétne výsledky sčítania vnímame aj v kontexte okolností, ktoré ho sprevádzali, t.j. pandemickej situácie a nového, elektronického spôsobu získavania údajov. Z hľadiska záznamov, ktoré Cirkev vedie v matrikách pokrstených, môžeme konštatovať, že sme za ostatných desať rokov zaznamenali stabilný, dokonca mierne rastúci trend - tak v rímskokatolíckom, ako aj v gréckokatolíckom obrade. Jediný rok, v ktorom počet katolíckych krstov výraznejšie poklesol, bol práve rok 2020, poznačený výraznými pandemickými obmedzeniami.

Pre zaujímavosť dávame k dispozícii údaje za desať rokov, založené na matričných záznamoch našich farností. Vyplýva z nich, že dve tretiny detí, ktoré sa rodia na Slovensku, sú následne pokrstené. Čo sa týka vyššieho počtu ľudí, ktorí vyplnili kolónku "bez vyznania", iste to odráža sekularizáciu spoločnosti. Pre veriacich je to v každom prípade motivácia intenzívnejšie evanjelizovať, aktívne žiť svoju vieru.

19. 10. 2022: „Náš problém je, ako vytvoriť v Cirkvi platené miesto tak, aby mal napr. otec rodiny primeranú mzdu. ... Ale kde nájsť na to zdroje? ... **Väčšina farností minie všetky peniaze na prevádzku,**“ zamyslel sa arcibiskup S. Zvolenský (<https://svetkrestanstva.postoj.sk/116716/musime-rozmyslat-kde-najst-peniaze-na-zamestnavanie-laikov-povedal-arcibiskup>).

R: Nie všetko sa pri reštitučných procesoch podarilo. Nakoľko to cirkev zvládla? Arcibiskup A. Tkáč: „Nepodarilo sa nám získať späť všetko, čo nám komunisti zobrali. Niekedy z pochopiteľných dôvodov. ... mnohé sídliská boli vystavané na cirkevných

pozemkoch. **To, že dnes kňazi dostávajú plat od štátu**, čo niektorým skupinám prekáža, vnímam aj ako kompenzáciu toho, čo nám štát nevrátil. Nehovoriac o tom, že veriaci ľudia riadne platia dane, z ktorých je potom podporovaná aj cirkev. My kňazi však nesmieme zabúdať na to, že hoci nás štát platí, nie sme tu na to, aby sme mu slúžili tak, ako on chce. (<https://svetkrestanstva.postoj.sk/48800/tie-problemy-som-musel-verejne-pomenovat>)

O majetkovom vzťahu Katolíckej cirkvi a štátu: https://www.youtube.com/watch?v=rs40t_GOz1U

Najmä časti od 15., 25., 42., 50. – 54., 1,02., 1,08. – 1,11. minúty: <https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/14084/64269>

Najmä časti od 45., 52., 56. minúty: <https://www.tvlux.sk/archiv/play/7502>
<https://www.postoj.sk/37263/budeme-platit-za-omsu>

Speedating

Nie každý má to šťastie, že sa má kde a kedy zoznámiť a ak aj hej, nie vždy to vyjde podľa predstáv.

Pre týchto ľudí je najviac ideálnou voľbou Speed dating KatRande.

Preto mnohí vyhľadávajú možnosti, ako si k sebe nájsť svoju druhú polovičku.

Rýchle rande pre katolíkov

Speed dating je ideálna voľba pre ľudí, ktorí možno majú len pomenej šťastia na partnera, či sa hanbia, alebo jednoducho nemajú čas zoznamovať sa.

Speed dating je pre veriacich katolíkov. Takéto rýchle rande je anonymné, no zároveň osobné a vhodné pre tých, ktorí by radi spoznali nových ľudí, našli potenciálneho partnera, alebo jednoducho nadviazali kontakty.

Rýchle zoznámenie

Speed dating organizujeme v príjemnom prostredí, kde sa stretne rovnaký (bežne 10) počet žien a mužov. Počas krátkeho, 7-minútového rozhovoru sa snažia zistiť o tom druhom čo najviac. Po uplynutí času sa muži posunú k ďalšiemu stolu a proces sa opakuje. Nasleduje vyplnenie formulára, v ktorom účastníci uvedú, s kým sa ešte chcú po týchto krátkych rozhovoroch stretnúť. Ak sa žena a muž rozhodnú, že sa chcú ešte stretnúť, ide o "Match". Ak takáto zhoda nastane, organizátor im pošle ich e-mailové adresy. Ak takáto zhoda nenastane, e-mailová adresa sa samozrejme neposkytuje ďalej. V prípade nenájdenia zhody je možnosť zúčastnenia sa ďalšieho speed datingu.

Ide o anonymné stretnutia, takže organizátori poskytujú emailové adresy len tým, ktorí tvoria spoločnú zhodu.

Ak vás tento štýl zoznámenia zaujal, prípadne chcete vyskúšať, či to zafunguje aj u vás, radi vás uvidíme. Predtým je však potrebná registrácia. Tá je nevyhnutná.

Registrácia

Celé prihlasovanie aj registráciu zabezpečuje <https://www.katrande.org/>

Nové termíny nájdete na ich webe - a potom následne aj u nás <https://www.katrande.org/index.php?id=167>

Účastnícky poplatok je 12 eur.

Veľmi sa na vás tešíme. Tímy katRande a Domu Quo vadis.

A) Záujemcom o kresťanské manželstvo odporúčame vypočuť si: od 15,40: <https://www.rtvsk.sk/radio/archiv/1693/1241194>.

Na Slovensku sa na základných školách učí o vzniku ľudského života tak, že v učebnici v téme *Vývin jedinca* je napísané: "Vznik nového jedinca začína oplodnením, splynutím spermie a vajíčka po pohlavnom styku muža a ženy." ...Ďalej sú jednotlivé štádiá vývinu nazvané zárodok a plod.

O vzťahu katolíkov k politickým stranám: od 1 hod., 6. minúty: <https://www.postoj.sk/43103/arcibiskup-stanislav-zvolensky-sprava-o-katolickej-cirkvi-na-slovensku>

Počet katolíkov vo Vysokej pri Morave je uvedený na internetovej stránke:

Na umiestnenie nových obrazov, sôch alebo iného zariadenia do kostola treba súhlas Liturgickej komisie Arcibiskupského úradu.

Diecézna liturgická komisia kontroluje, aby architektonické zmeny interiérov a exteriérov sakrálnych stavieb (kostoly, kaplnky, krížové cesty, miesta používané na slávenie Eucharistie, farské budovy a podobne) boli vykonané v súlade s predpismi uvedenými v príslušných liturgických knihách a rovnako i s liturgickou tradíciou Cirkvi. Obrazy (sochy) Pána, Panny Márie a svätých nech sú tak rozmiestnené, aby veriacich privádzali k tajomstvám viery, ktoré sa tam slávia. Preto treba dávať pozor, aby jednak ich počet nebol neprimeraný, jednak aby boli rozložené v určitom poriadku a aby neodvádzali pozornosť veriacich od samého slávenia. Obraz jedného a toho istého svätého nech je zvyčajne len jeden. Vo všeobecnosti pri výzdobe kostola a jeho zariadenia, čo sa týka obrazov, treba mať na zreteli jednak nábožnosť celého spoločenstva, jednak krásu a dôstojnosť obrazov.

Drahí bratia a sestry,

chceme vás informovať o dôležitej iniciatíve zo strany Slovenskej katolíckej charity. Naša organizácia aktívne hľadá dobrovoľníkov, ktorí by pomáhali vydávať teplé jedlo ľuďom, ktorí boli nútení opustiť svoje domovy.

Kedy: Každý deň od 10:30 do 13:30

Počas vašej služby vám Charita zabezpečí transport a občerstvenie. Vaša účasť môže urobiť veľký rozdiel v životoch tých, ktorí sú v núdzi. Každý z nás môže byť Božím nástrojom lásky a starostlivosti voči tým, ktorí trpia.

Ak máte záujem stať sa dobrovoľníkom, stačí sa prihlásiť prostredníctvom formuláru na stránke www.charita.sk

Vaša podpora a dobrovoľnícka činnosť môžu zmeniť svet jedného človeka. Ďakujeme za vašu lásku, starostlivosť a ochotu pomáhať tým, ktorí ju potrebujú.

K oznamu je k dispozícii plagát v prílohe.

Po letnej prestávke sa dobrovoľníci kaviarne Domu Quo Vadis opäť tešia na Vašu návštevu. Od pondelka do piatku od 15:00 - 21:00, v piatok do 22:00. V septembri pribudnú aj nové podujatia, sledujte www.domquovadis.sk alebo sociálne siete.

Ďakujeme za zverejnenie a prajeme všetko dobré pri záchrane duší.

Mgr. Monika Hricáková

Riaditeľka

Dom Quo Vadis

Dom, ktorý chce byť duchovným srdcom mesta.

[Podporte nás - ďakujeme :](#)

Email: mhricakova@domquovadis.sk

Web: <http://www.domquovadis.sk>

Facebook: <https://www.facebook.com/domquovadis/>

Instagram: https://www.instagram.com/domquovadis_ba/
YouTube: <https://www.youtube.com/domquovadisbratislava>

Text pokračuje trochu nižšie z technických príčin.

Dotazník

Čo pre mňa znamená Boh? Ako vyjadrujem svoj vzťah k nemu?

Ako hodnotím svoj náboženský život? Do ktorej kategórie sa zaraďujem?

- Pravidelne každú nedeľu (nedeľa o 9,00 hod., sobota o 17,00, resp. 18,00 hod.) a prikázaný sviatok sa zúčastňujem na sv. omši.

Aspoň raz do roka pristupujem k sviatosti pokánia.

Aktívne sa zapájam do života farnosti pomocou: a) apoštolátom, b) brigádou, c) radou, d) finančne, e) inak

- Pravidelne každú nedeľu (nedeľa o 9,00 hod., sobota o 17,00, resp. 18,00 hod.) a prikázaný sviatok sa zúčastňujem na sv. omši.

Aspoň raz do roka pristupujem k sviatosti pokánia.

- Pravidelne každú nedeľu (nedeľa o 9,00 hod., sobota o 17,00, resp. 18,00 hod.) a prikázaný sviatok sa zúčastňujem na sv. omši.

- Približne raz za mesiac sa v nedeľu (nedeľa o 9,00 hod., sobota o 17,00, resp. 18,00 hod.) zúčastňujem na sv. omši.

- Na Vianoce a Veľkú noc sa zúčastňujem na sv. omši.

- Pri krste, pohrebe, sobáši, prvom sv. prijímaní, sv. omši za príbuzných birmovaní alebo pri obecnom podujatí sa zúčastňujem na sv. omši.

- Vôbec sa nezúčastňujem na sv. omšiach.

- Za akých okolností by som pravidelne navštevoval nedeľné a sviatočné sv. omše (nedeľa o 9,00 hod., sobota o 17,00, resp. 18,00 hod.)?

- Moje pripomienky k zlepšeniu náboženského života vo farnosti:

Všetkých pozývame na nedeľné sv. omše.

([Synteza-synodalneho-procesu.pdf](#)) SK and BA

BRATISLAVSKÁ ARCIDIECÉZA SYNTÉZA ZO SYNODÁLNYCH KONZULTÁCIÍ

Úvod: opätovné skúmanie synodálnej skúsenosti

Pri rozlišovaní cesty pre diecézu sme mali možnosť objaviť dôležitosť a účinnosť jedného zo štyroch princípov, ktoré uvádza pápež František v Evangelii gaudium, a síce princíp priority

2	čas nad priestorom (222nasl.). krok po kroku, aj keď sme nem	Tak sme sa sústredili najmä na spustenie dôležitých procesov pod kontrolou. To pomáhalo s trpezlivosťou znášať
5	zložitých nepriaznivých situácií alebo zmeny Tento prístup nám dôrazňovali aj množstvo spolupracovníkov v celej diecéze, koordinátorom	Za plánar. Níčko spôsobuje dynamika skutočnosti.
2	a obdobím miestnych spoločenských, ktorí zápasili s rovnakými ťažkosťami. Čelili sme viacerým ťažkostiam. Prvou bola potreba preložiť témy synody a synodálnych otázok do	

zrozumiteľného jazyka. Mnohí sa sťažovali na to, že samotné slovo „synoda“ bolo príliš neznáme a mnohí si ho spájali s Cirkvou ako inštitúciou, čo ich skôr odrádzalo, akoby budilo záujem. Mnohí sa sťažovali na príliš akademické formulovanie desiatich okruhov otázok v prípravných dokumentoch. Bola to jedna z výziev pre kreativitu. Napriek týmto ťažkostiam však mnohí jasne vytušili, že synodalita je nevyhnutnou a najúčinnjšou odpoveďou na súčasnú dobu, kedy sa ľudia uzatvárajú sami do seba. Ďalšie ťažkosti a výzvy počas konzultácií spočívali v krátkosti času, strachu z nepoznaného, prekážkou boli aj protipandemické opatrenia, neskôr paradoxne množstvo akcií po uvoľnení opatrení, konfliktná atmosféra v spoločnosti a v Cirkvi, zranenia a rozdelenia, ktoré sa objavili počas pandémie, utečenecká kríza spôsobená vojnou na Ukrajine, ktorá však paradoxne napomohla k otvoreniu srdca a obohatila skúsenosť spoločného kráčania. Okrem toho sa ukázalo aj to, že podnety pápeža Františka sú pre mnohých veriacich i kňazov na Slovensku nezvyklé, vzdialené, ba cudzie, až protikladné k ich chápaniu viery a Cirkvi. Boli aj takí, čo ich bojkotovali. Bola vyjadrená aj nedôvera k procesu spracovania a postupného posúvania podnetov z miestnych spoločenských cez diecézy, biskupské konferencie až po Synodu biskupov. Vyslovená nedôvera sa týkala problému jazyka, ktorý postupne stráca konkrétnosť a „čerstvosť“ toho, čo zaznelo počas konzultačných stretnutí. Zároveň sa viacerých zmocňovala skepsa, že totiž synodálne podnety v živote Cirkvi aj tak nič nezmenia. V každom prípade však celý proces prispel k významnému kultivovaniu tvorivosti, schopnosti počúvať, viesť dialóg. Ukázala sa i veľká náročnosť tohto procesu a naša nepripravenosť naň. Vidno to aj na počte zaslaných syntéz, ktorých bolo oveľa menej než spoločenských, ktoré pôvodne reagovali na pozvanie do synodálnych procesov (príloha č. 1). Napriek ťažkostiam však väčšina účastníkov svedčí o sile atmosféry na synodálnych stretnutiach, charakterizovanej prijatím, bezpečím, pokojom, radosťou, nádejou, tvorivosťou a povzbudením, v kontraste s aktuálnou spoločenskou či cirkevnou atmosférou nejednoty, ľahostajnosti, osamelosti, strachu, vlažnosti, apatie, nezájmu o druhých. V jednom spoločenskom zaznelo: „Vnímame, že Boh sa ‚priznal‘ na stretnutiach svojou pokojnosťou.“ Dokonca viackrát zaznelo, že bolo hmatateľné pôsobenie Ducha Svätého, ktorého úloha je v cirkevnom živote inak málo vnímaná a chápaná. Syntézy a podnety sú napriek ťažkostiam prekvapivo bohaté a hlboké, verné téme synodality, priame a otvorené. Synoda aj podľa samotných účastníkov odzrkadľuje to, čo ľudia v skutočnosti riešia. Synoda rozširuje obzor, ponúka hlbšiu sondu a umožňuje „dotknúť sa ľudu“. Všetkým zúčastneným patrí obrovská vďaka!

Jadro syntézy: rozbor zhromaždených príspevkov

Technologické nástroje pre spracovanie textov (tzv. word clouds) použité pri spracovaní miestnych syntéz a výstupov (viď príloha č. 2) poskytujú zaujímavý prvý obraz toho, čo zaznelo v konzultáciách. 3

▪ Odpoveď na základnú otázku

Najpoužívanejšie kľúčové slová (my, spoločensko, farnosť, Cirkev, kňaz, ľudia/ľudský, veriaci, Boh/duchovný, omša, sviatosti, stretnutie, život) sú východiskom k hľadaniu odpovede na základnú otázku Synody: ako sa uskutočňuje spoločné kráčanie v našej diecéze a k akým krokom sme pozvaní?

○ Cirkev žije v spoločenskvách

Ukazuje sa, že veriaci sa oveľa viac cítia byť súčasťou konkrétnych spoločenských, duchovných rodín, farností, ako „Cirkvi“. Mnohí týmto výrazom totiž označujú výlučne pápeža alebo biskupov/kňazov. Aj slovo „farnosť“ sa im viac spája so slovom „kostol“, ktorý pre nich znamená

skôr náboženskú povinnosť („chodenie do kostola“), studenú budovu, neosobnú inštitúciu, úrad. Slovo Cirkev sa používa, keď sa chce vyjadriť zodpovednosť: „Cirkev by mala“, „Cirkev sa dopustila toho a toho“. Naopak, keď sa hovorí o dobrých aktivitách, dielach, je tendencia skôr hovoriť o konkrétnom „spoločenstve“. Slovo „Cirkev“ je brané skôr všeobecne a neosobne, inštitucionálne, bez prepojenia so životom. Tu pramenia spomínané rozpaky pri výraze „synodálna Cirkev“. Na stretnutiach dokonca paradoxne zaznela poznámka, že slovo „cirkev“ by sa malo radšej nahradiť slovom „spoločenstvo“. Možno by pomohlo používať viac výraz „cirkevné spoločstvo“ alebo „spoločenstvo Cirkvi“. Samozrejme najosobnejšie spoločné kráčanie zažívame v manželstvách a rodinách. Ľudia sa potom viac cítia byť súčasťou nejakého konkrétneho hnutia či združenia v porovnaní s farnosťou. Podobne sa cítia byť zasa viac súčasťou farnosti v porovnaní s diecézou. Je zrejmé, že spoločné kráčanie sa viac zakusuje v osobnejších vzťahoch. Z cirkevných štruktúr je takouto najmenšou jednotkou farnosť, ktorá je u nás stále najviac vnímaná ako spoločstvo, miestami ako „spoločenstvo spoločstiev“. Veriaci majú od farnosti najväčšie očakávania, ale neraz aj z toho plynúce sklamanie a frustrácie. Boli to práve živé farnosti a spoločnosti, ktoré sa ako prvé, prirodzene a tvorivo zapojili do synodálnych procesov.

2. Hierarchia v spoločnom kráčaní

Slovo „Cirkev“ je vnímané viac ako inštitúcia, hierarchia. Širšia skupina veriacich si pojem „synoda“ inštinktívne priradila k inštitucionálnej Cirkvi a nestotožnila sa tak so záujmom o synodu. Neskôr si mnohí účastníci uvedomili, že synodalita je veľmi príbuzná skúsenosti, ktorú zažili v období totality, ako aj dnes v rozličných živých spoločnostiach: malé spoločnosti ako miesta prijatia, zdieľania, prepojenia so životom, duchovný domov. Jestvujú aj mnohé synodálne prejavy v inštitucionálnych štruktúrach Cirkvi. Tieto synodálne prejavy sú však verejnosťou menej vnímané a videné. V skutočnosti však už doteraz prinášali veľa dobra. Synodálne konzultácie ukázali, že aj týmto „synodálnym orgánom“ (mnohé z nich predpokladá aj cirkevné právo) treba stále nanovo vlievať dušu a život, osobnejšie zdieľanie a väčšiu otvorenosť a priamejšiu prepojenosť s realitou Božieho ľudu (porov. Ján Pavol II., *Novo millennio ineunte*, 45). Ako hlavné subjekty spoločného kráčania sa v konzultáciách uvádzajú pastorační kňazi a veriaci v spoločnostiach a vo farnostiach. Pastorační kňazi sú v osobnejšom, bezprostrednejšom kontakte s ľuďmi. Sú od nich veľké očakávania, sú na nich kladené veľké nároky, a v súvislosti s nimi sú spojené aj mnohé sklamanie. Naše spoločné kráčanie sa uskutočňuje najmä prostredníctvom slávenia svätej omše, vysluhovania sviatostí a modlitby. V tomto nenápadnom, každodennom, obetavom kráčaní mnohí nachádzajú svetlo pre svoj život, zmysel, útechu, usmernenie, posilu, milosrdenstvo a odpustenie. Konzultačné príspevky poskytujú o tom pekné svedectvá. Slovo „kňaz“ je jedným z najčastejších slov v konzultáciách. Ukázalo sa, že synodalita je aj veľkou výzvou k obráteniu pre klérus. Mnohí kňazi prijali pozvanie do synodálnych procesov so zánietením. Viacerí však boli zo Synody v rozpakoch. Niektorí kvôli obavám, že 4 Synoda bude opäť len vodou na mlyn pre kritiku hierarchie Cirkvi, že vnesie chaos a spochybnenie základov Cirkvi. V takomto pohľade výraz „synodálna Cirkev“ vyvolával nezujem, pretože bol zasa naopak vnímaný v protiklade s hierarchickou inštitucionálnou Cirkvou. Nechýbali ani obavy, že budeme hlasovať o samotných základoch Cirkvi, pričom poukazovali na susedné Nemecko. Takéto obavy sa v našom kontexte ukázali ako neopodstatnené. Iní boli zdržanliví kvôli vlastným problémom, kvôli únave zo služby či znechutení z náročnej pandemickej doby, iní kvôli strachu z niečoho, s čím nemajú skúsenosti a čo „nevedia robiť“, nedostatku spolupracovníkov, a iní jednoducho aj kvôli vlastnej pohodlnosti, či preto, že majú silne klerikálne vnímanie svojho pôsobenia v Cirkvi.

o „Schizma“ medzi životom a vierou

Zároveň sa jasne ukazuje, že sme pozvaní k tomu, aby sa náš cirkevný a náboženský život neobmedzoval iba na eucharistické slávenie, ktoré je síce „prameňom a vrcholom celého života Cirkvi“ (*Lumen Gentium*, 11), ale kresťanský život sa vonkoncom neobmedzuje na Eucharistiu a na „sviatostný servis“. V konzultáciách intenzívne rezonovalo oddelenie náboženského a svetského života, nesúlad medzi vyznávanou vierou a každodenným životom, oddelenie viery od pozemských svetských záležitostí, akoby tieto nemali nič spoločné s náboženským životom, ktorý sa u mnohých obmedzuje na bohoslužobné úkony a niektoré mravné povinnosti (porov. *Gaudium et Spes*, 43). Zazneli výzvy k prekonaniu tejto „schizmy“ medzi životom a vierou v hlásaní i v zdieľaní. Akoby sme nemali čas a schopnosti na hlboké vysvetľovanie náboženských právd a vecí duchovného

života a ich súvis so životnými situáciami. Neraz sa naopak utiekame do moralizmov alebo abstrakcií v kázani i zdieľaní alebo k aktivizmu. Prichádza k hlbokému konfliktu medzi vyžadovanými pravidlami náboženského života, resp. praktizovaním viery a reálnym praktickým životom. Tu treba pravdepodobne hľadať aj dôvod nezrozumiteľnosti, na ktorú sa mnohí sťažujú v prejave kňazov a biskupov (spomenuté boli homílie, pastierske listy). Jazyk i obsah ich hlásania je príliš vzdialený od jazyka a záležitostí reálneho života, ktorými sa zaoberá súčasný človek. Nejde o to, aby sme v ohlasovaní viery opustili racionalitu viery, pretože v konzultáciách zaznel práve veľký hlad po formácii, po katechéze, po vysvetľovaní Božieho slova a právd viery, duchovného života atď. Veriaci sú si vedomí svojej neschopnosti „obhájiť nádej, ktorá je v nich“ (1Pt 3, 15) pred súčasným svetom a potrebu vzdelávať sa vo viere. Ide skôr o to, aby naše hlásanie malo bezprostrednejší kontakt so životom súčasného človeka, so súčasnou kultúrou, a tým, na čo je dnes človek citlivý. V tomto zmysle by mala naša reč „zludoviet“, teda byť v láske blízko ľudu a tomu, čím žije. Synodalita nás otvára prepojiť „myslenú teológiu“ (ktorá spája rozum a vieru) so „žitou teológiou“ Božieho ľudu (tá spája vieru a srdce). Podľa účastníkov konzultácií „kážeň, či homília, má byť inšpiratívna pre každodenný život“ a „máme hovoriť ako Ježiš o živote, nie o Ježišovi mimo života“. Je teda potrebné objaviť a ohlasovať Evanjelium, ako „svetlo pre život“.

4. Ľudová zbožnosť a spoločné kráčanie

Tu treba oceniť, podporovať a usmerniť aj ľudovú zbožnosť typickú pre náš ľud, ktorá má svoju typicky mariánsku črtu, najmä v modlitbe svätého ruženca a svoje najobľúbenejšie vyjadrenie v púťach, krížových cestách, procesiách, pobožnostiach pri kaplnkách a na iných miestach. Viacerí zakúsili účinnosť putovania aj ako výborné prostredie pre synodálnu konzultáciu Božieho ľudu a obraz púte bol pre mnohých najvýstižnejším obrazom synodality. Treba naďalej „rozdúchávať pahrebu ľudovej zbožnosti“ v jej autenticknej forme, ktorá je oveľa viac ako číry sentimentalizmus alebo folklór, ale predstavuje existenciálne prepojenie každodenného života s Bohom a jeho Prozreteľnosťou (porov. pápež František, Evangelii nuntiandi, 48), živí „zmysel pre priateľstvo, nadprirodzenú lásku a rodinnú jednotu“ (Dokument 5 z Puebly, 913). Aj keď má svoje limity a potrebuje usmernenie (najmä dobrou liturgickou výchovou), netreba ju podceňovať, ani ňou pohŕdať. Je aj u nás prirodzeným prostredím, v ktorom „ľud neustále evanjelizuje seba samého“ (porov. Dokument z Aparecidy, 264). Práve ľudová zbožnosť v najrozličnejších prejavoch naprieč generáciami predstavuje prirodzené prepojenie života a viery a umožňuje tvorenie autenticknej kresťanskej kultúry. V konzultáciách zaznieval hlad aj po týchto spontánnych prejavoch viery, ktoré v minulosti prinášali dobré ovocie spoločného kráčania.

5. Pokrytectvo, strach a obranný mód

V nesúlade medzi vierou a životom sa rodí aj v konzultáciách kritizované pokrytectvo, náboženské pozérstvo, neúprimnosť, ktoré sú zvlášť odpudivé pre súčasného človeka, hľadajúceho autenticitu. Práve kombinácia neautentickosti a moralizujúcej nadradenosti je nanajvýš odpudivá pre našich súčasníkov a mnohých odrádza a bráni im, aby sa pridali do spoločného kráčania v Cirkvi, ba vzbudzuje u nich neraz prehnané a neobjektívne posudzovanie Cirkvi, pre ktorú je v spoločnosti často oveľa prísnejší meter než pre ktorékoľvek iné inštitúcie. Niektorí spomínali s nostalgiou na časy komunizmu, keď znášali útlak a represálie. Veriaci mali jasného spoločného nepriateľa. Dnes akoby nevedeli, čo iné by ich dokázalo spojiť. V dôsledku toho sme akoby „normalizovali“ vnútri Cirkvi obranné postoje, strach, úzkostlivosť a uzavretosť, ako bežný štýl, takže kráčame a vystupujeme v prevažne konfrontačnom „obrannom móde“ a ustráchané. Bezradnosť neraz vyúsťuje do hľadania ideologického nepriateľa, ideologizácie niektorých aspektov kresťanskej viery, kultu či morálky, ktoré sa vytrhnú z kontextu celého kresťanského posolstva a stratia tak svoju príťažlivosť, krásu a čerstvosť, a veriaci nezriedka podliehajú konšpiráciám, ktoré sú sekularizovanou formou poverčivosti.

6. Synodálne proroctvá

Pápež František naznačil, že cieľom synody je „dať vypučať snom, vzbudiť proroctvá a videnia, dať rozkvitnúť nádej, podnieť dôveru, obviazať rany, previazať vzťahy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého, a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti myseľ, zahreje srdcia, navráti silu rukám“ (porov. Prípravný dokument, 32). V konzultačných podnetoch nachádzame mnohé

vyjadrenia prorociev, snov, nádejí, dôvery a túžby po uzdravení. Uved'me jedno z nich: „Život sa jednoducho derie dopredu, prebúda sa, rodí, tvorí a len tak živé telo Cirkvi v plnosti prežíva a existuje. Každé spoločenstvo Cirkvi by malo vedieť dávať život ako matka svojmu dieťaťu, nebyť uzavreté, prinášať obeť a nemalo by zostať spokojné samo so sebou. Preto cítíme túžbu a povolanie k novému životu, aj za cenu, že to staré zanikne a odumrie. To staré, čo sme mali tak radi, ale sebecky, pretože sme si prisvojili stav, ktorý nám vyhovoval a nechceli sme ho meniť. To však je v rozpore so Svätým písmom: ‚Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium!‘ Prebúdajte k životu, dávajte život. A to robíme málo. Ale aspoň túžime po stále rodiacej sa Cirkvi.“

II. Zbieranie plodov podľa desiatich okruhov

Viacerí účastníci konzultácií konštatovali ako znamenie doby veľkú osamelosť, uzavretosť, individualizmus, nevšímavosť, zahľadenosť do seba a výlučne na svoje aktuálne potreby. A tak aj Cirkev je vnímaná mnohými individualisticky ako inštitúcia, ktorá mi poskytuje služby a má uspokojovať moje aktuálne potreby. Synodalitu vidia ako účinnú odpoveď na tieto neblahé javy. Ďalší prejav individualizmu je v samotných spoločenstvách/hnutiach/združeniach. Ich vznik sa dá vysvetliť potrebou osobnejšieho začlenenia a sprevádzania jednotlivcov, citlivosťou na ich potreby, lepšie zdieľanie a prepojenie s konkrétnym životom. Avšak ani 6 spoločenstvá nie sú uchránené pred individualistickými tendenciami, niekedy dokonca ich vznik môže motivovať paradoxne individualizmus. Individualizmus a zahľadenosť do seba sa prejavuje vtedy, keď tieto spoločenstvá – charakterizované osobitými prejavmi nábožnosti a spirituality i pestrosťou v názoroch, začnú vnímať samé seba ako výlučné, najlepšie, najpravovernejšie, vyvolené učiť všetkých ostatných a keď narúšajú jednotu. Aj to, ako sa do synodálnych procesov rôzne spoločenstvá zapojili, napovedá, ako sú na tom v schopnosti kráčať spolu s Cirkvou (porov. Evangelii gaudium, 130).

• Spoločníci na ceste

Viacerí účastníci konzultácií vnímali Synodu ako „veľký projekt“ a prejavili radosť z toho, že sa cítia byť „súčasťou niečoho väčšieho“. Podporuje to aj iniciatíva prijatá v našej arcidiecéze, v ktorej sa už druhý rok v jednotlivé dni roka modlíme pri všetkých svätých omšiach za niektorú konkrétnu farnosť našej arcidiecézy, čo pri konzultáciách ocenili viacerí účastníci. Aj takáto jednoduchá iniciatíva môže veľmi silne podporiť vedomie spolupatričnosti k diecéze ako k niečomu väčšiemu. Výraz, ktorý sa často opakuje v konzultáciách, je „bublina“, ktorý naznačuje zahľadenosť do seba v spoločenstvách, v sociálnych a názorových skupinách, ideologických táboroch a pod. V cirkevnom kráčaní kvôli tomu zostávajú mnohí na periférii. Ukázalo sa, že periférie sú všade tam, kde ide o nejakú formu vylúčenia z cirkevného spoločného kráčania, keď niekto zostane na okraji ako slepý Bartimej z Evanjelia. V prílohe (č. 3) uvádzame detailne tých, ktorí boli na konzultáciách označení ako tí, čo sa ocitli na periférii.

• Počúvanie

Neoddeliteľné trojaké počúvanie Božieho slova, Ducha Svätého a Božieho ľudu je metóda, ktorá prepája vieru so životom, odhaľuje, ako sa Evanjelium má stať novým spôsobom svetlom pre život. Účastníci konzultácií veľakrát naznačovali potrebu vytvoriť viac priestoru pre vzájomné počúvanie, ktoré vzbudzuje blízkosť a dôveru. Konzultácie ponúkajú mnohé podnety ku kultivovaniu „kultúry počúvania“. Zdôrazňujú schopnosť počúvať srdcom, so skutočným záujmom o druhého. Príliš časté je okamžité hodnotenie druhého, netrepezlivosť, neschopnosť prijímať iný názor, kritiku, ďalej je prítomná urážlivosť a precitlivenosť, predsudky atď. Medzi základnými prekážkami počúvania bol uvádzaný strach. Bojíme sa „vložiť prst do rán“. Zaznela potreba dať väčší priestor ženám, ich schopnosti vidieť konkrétne, vtelene, výzva načúvať ich nazeraniu na život, na svet, na rozličné problémy. Ukazuje sa potreba priestoru pre vzájomné načúvanie medzi rozličnými spoločenstvami. Zazneli návrhy poskytovať „službu ucha“, ktorú najviac poskytujú kňazi, aj zo strany laikov, kde ľudia vedia, že keď majú problém, ťažkosti, môžu tam prísť a vedia, že ich niekto s láskou a dôverne vypočuje. Zazneli výzvy, aby sme si darovali počúvanie. Zároveň však treba hľadať aj správnu mieru. Niektorí majú dojem, že počúvanie názorov ľudí v Cirkvi narúša poslušnosť Bohu v snahe zapáčiť sa ľuďom. V skutočnosti sa počúvanie ľudí a Boha nevyklučuje. Kto si myslí, že počúva len

Boha a nepočúva pritom nikoho, napokon neraz končí v tom, že počúva len sám seba. Počúvanie pomáha prepojiť vieru a život, aby Evanjelium bolo novým spôsobom svetlom.

- **Vyjadrenie názoru**

„Neboli sme zvyknutí hovoriť názor a zdieľať sa,“ zaznelo veľa krát. Mnohí účastníci vyjadrili dokonca prekvapenie a boli potešení, že sa ich niekto pýta na názor a že ich niekto počúva. Bol použitý výraz „mlčiaca väčšina“. Ako častá prekážka vyjadrenia názoru sa uvádza strach, obavy z vlastného zlyhania, odmietnutia, posudzovania. Neraz totiž okamžité zahriaknutie dokáže zablokovať ochotu vyjadriť svoj názor. Mladí vyjadrili veľký hlad po vyjadrení svojho názoru a majú pocit, že ich nikto nepočúva, ani vlastní rodičia. Zdá sa, že určitá ustráchanosť je aj našim kultúrnym prejavom, niektorí poukázali na skúsenosti 7 so socialistickou školou, keď sme sa už ako deti rýchlo naučili nevyčnievať. Bojíme sa vyjsť z komfortnej zóny, aby sme si nerobili problémy. Niektorí majú ťažkosť vyjadriť názor pre nezdravý rešpekt pred kňazom, udržuju si odstup (neraz sa hľadá nejaká osoba blízka kňazovi, cez ktorú komunikujú svoje názory), niektorí majú dojem cenzúry alebo sa boja vylúčenia. Takéto správanie potom vytvára akúsi auru odstupu od kňazov, napriek túžbe priblížiť sa k nim a niekedy aj napriek túžbe kňazov priblížiť sa k ľuďom, akoby museli stále dokazovať, že sú normálni. Niektorí sa podliezajú kňazovi, čo prispieva k formovaniu jeho nadradenosti. Výsledkom je, že sa niektorí pri akomkoľvek kňazovi cítia nesvoji. Veľmi silné boli svedectvá o tom, ako pomáha spoločné počúvanie Božieho slova, ktoré dokáže „odblokovať“ komunikáciu. Mnohí ocenili prítomnosť Božieho slova, počúvaním ktorého sa začínalo počúvanie sa navzájom. Sila Božieho slova, jeho rezonovanie v srdciach spôsobuje otvorenosť. Je to svetlo zhora, ktoré nám umožňuje prekonať neraz naoko neprekonateľné postoje, predsudky, odmietanie, odpor. Práve povzbudzujúce slová Evanjelia a dialogickosť synodálnych tém zabráňovali sklznúť do rezignácie. V synodálnom kráčaní je napokon v centre prítomnosť Ježiša, ktorý otvára Písma a prináša zmenu atmosféry.

- **Slávenie**

Svätá omša je oslava. Žiaľ, často našu radosť pri liturgickom slávení nevieme prejavovať a sme skôr záдумčiví, neraz nevnímame ani ľudí okolo seba. Slávenie má byť zážitkom spoločného kráčania. Veriaci v kostole sa však málo aktívne zapájajú do slávania liturgie, zväčša ani neodpovedajú alebo len potichu, nespievajú. Aj tu sa prejavuje individualizmus vo forme „intimizmu“ v modlitbe, ktorý stráca v modlitbe zmysel pre „my“ spoločnej modlitby, ako nás učí modlitba Otče náš. Taktiež zaznievala túžba po speváckych zboroch v kostoloch. Slávania sú tak oživené, provokujú do spevu, je to prirodzené lákadlo pre deti, mládež aj dospelých. Viacerí sa vyjadrili, že majú radi ten-ktorý kostol kvôli „atmosfére“, ktorú neraz vytvára aj spoločný spev. Spoločné kráčanie pri slávení napomáhajú aj občasné dvojazyčné omše v národnostne zmiešaných farnostiach. Dôstojné a prítlačivé slávenie oslovuje. Niekoľkí uviedli aj napätia a konflikty kvôli tzv. „tradičným katolíkom“. Úcta k liturgickej minulosti má napomáhať posvätnosť slávania riadnej formy liturgie, a nie ju spochybňovať alebo do nej vnášať prvky z minulosti, ktoré už nie sú jej súčasťou. Aj tu sa objavilo nebezpečenstvo ideologizácie, v tomto prípade liturgie a tradície. Inšpirujúcim bolo tvrdenie, ktoré zaznelo v prostredí takýchto konfliktov: „Receptom ako nájsť riešenie tejto krízy, je zamerať sa na celistvý rozvoj človeka.“ Účastníci veľmi oceňovali, keď je eucharistické slávenie esteticky, liturgicky kvalitne pripravené. Vyzvali k lepšej organizácii a formácii služby lektorov. Nechýbala kritika v opačnom garde. Deti a mládež sa vyjadrili, že na svätej omši sa veľa krát nudia. Účastníci zdôraznili potrebu liturgickej katechézy. Zaznela kritika spevov JKS, ktoré sú „molové“, čo pôsobí depresívne, neradostne. Objavila sa požiadavka aktualizácie JKS, aj po textovej stránke. Zaznela potreba obohatiť liturgiu aj vhodným výberom a tvorbou nových piesní, a novými modernejšími formami. Účastníci ocenili detské a mládežnícke omše. Dialogické kázne pre deti či mládež sú často zrozumiteľnejšie aj pre starších, „skôr im dôjdu súvislosti“. Pozoruhodné bolo pozorovanie, že deti prirodzene spájajú liturgický/náboženský život s bežnými aktivitami, neoddeľujú „nábožné“ od „svetského“. Preto sú omše s účasťou detí často prínosom aj pre dospelých.

- **Spoluzodpovednosť za misiu**

Opakovane zaznelo, že naše hlásanie sa príliš obmedzuje na konfrontáciu s omylmi, na apológiu (obhajobu), obranu, a treba viac odovzdávať radosť z viery v jej celistvosti, svedectvo o jej prežívaní, kerygmu. V konzultáciách zaznievalo, že naša misia sa neraz 8 predstavuje len ako neúprosný boj proti ideológiám a obranu čistoty morálky. V hlásaní by sa malo oveľa viac pozornosti venovať Božiemu milosrdenstvu a jeho aktuálnosti v súvislosti s veľkou ľudskou hriechnosťou a krehkosťou súčasného človeka. Medzi účastníkmi zaznievalo silnejšie vedomie spoluzodpovednosti za hlavné poslanie Cirkvi, za evanjelizáciu, ktorá nesmie byť ponechaná len na kňazov. Hlavnou prekážkou je obava zo zlyhania, neschopnosti. Pritom práve rozhovory s neveriacimi a pochybujúcimi nás vedú k prehĺbeniu, hľadaniu, formácii, vzdelávaniu, rastu. Rodičia stále viac vnímajú, že v svedectve o viere svojim deťom nesmú zostať sami, že potrebujú pomoc cirkevného spoločenstva. Veľmi dôležitým je podnet, že sa nesmieme sústrediť len na zapojenie laikov do cirkevného života (do animátorstva, katechézy, do dobrovoľníctva), ale ich sprevádzať aj v ich profesionálnom živote, v sociálnej a politickej oblasti, vo vedeckom výskume a vyučovaní, v oblasti sociálnej spravodlivosti, ochrany ľudských práv či starostlivosti o spoločný dom, aby mohli žiť svoju vlastnú misiu vo svete. Zazneli výzvy k väčšej solidarite silnejších a bohatších spoločenstiev pre misijné a apoštolské diela v treťom svete, v chudobnejších farnostiach a regiónoch, v rómskych komunitách, vytvoriť partnerstvá medzi farnosťami atď.

• Dialóg v Cirkvi a v spoločnosti

Zo spomínanej ustráchanosti vyplýva aj určitá strnulosť v komunikácii a neochota vyjadrovať sa k citlivým a kontroverzným témam (aj zo strany kňazov a biskupov). Účastníci upozornili na tendencie „zametania pod koberec“, hrania „mŕtveho chrobáka“, snaha za každú cenu chrániť našu vonkajšiu reputáciu, čo vidno aj na neochote priznať otvorene zlyhania (napr. aj sexuálne škandály). Na obranu sa uvádza, že ich vysvetlenia sú často zneužitá, vytrhnuté z kontextu a použité proti nim ako voda na mlyn, takže vysvetľovanie nemá konca kraja. Je však potrebné rozlišovať, kedy je partner dialógu poctivý, a potom trpezlivo a poctivo vysvetľovať kroky a neľahké rozhodnutia zodpovedných, lebo mlčanie dáva príležitosť vytvárať virtuálnu pokrivenú realitu. Silné bolo vyjadrenie: „Ak si nevyčistíme vlastný dvor, zasypú nás naše vlastné odpadky, akokoľvek pekne vyzerá naša fasáda.“ V diskusii o dialógu vnútri Cirkvi viacerí účastníci volali po hľadaní možností „spätnej väzby“ pre kňazov a biskupov (napríklad možnosť vhodit' podnet, otázku, ťažkosť, reakciu do schránky na to určenej a pod.). Ďalšou možnosťou je vytvoriť priestory, fóra, kde by sa dalo diskutovať o organizovaní pastoračného života vo farnosti, kde by sa vypočuli rozličné mienky i reálne možnosti, ťažkosti, prekážky. Kňazi poznamenali, že mnohí veriaci využívajú aj elektronickú poštu, telefón, či SMS. Pri konzultáciách často zaznievala túžba a hlad po živom, osobnejšom a bezprostrednejšom kontakte s kňazmi a biskupmi, ako aj medzi biskupom a jeho kňazmi. Kňaz či biskup obklopený zástupom veriacich v neformálnom kontakte je vždy mocným signálom budúcim dôveru pre synodálnejšiu Cirkev. V dialógu so svetom v konzultáciách zaznel aj problém vnímania Cirkvi cez prizmu politických a ideologických bojov, problém vnímania Cirkvi prostredníctvom politických kategórií, či používanie náboženstva ako prostriedku na politický boj o moc. Mnohí stotožňujú Cirkev s konkrétnymi politikmi či politickými stranami a svoje postoje voči nim prenášajú na celú Cirkev. Politický boj je neraz prostredím ideologizácie kresťanského posolstva, čo v konečnom dôsledku narúša príspevok cirkevného spoločenstva pre dialóg a sociálny zmier. Účastníci ocenili prínos vzdelaných kňazov i laikov, ktorí sú ochotní primerane sprístupňovať ľudu duchovné, intelektuálne a kultúrne bohatstvo Cirkvi a odpovedať kompetentne na rozličné námietky proti viere či Cirkvi. Je tendencia vyjadrovať názor iba v spoločenstve podobne zmýšľajúcich a strach viest' dialóg s inak zmýšľajúcimi. Vo vzťahu k sekulárnej spoločnosti majú veriaci pocit, že spoločenská diskusia je voči nim vedená útočným štýlom, formou „žalobca a obvinený“, kedy je potrebné, aby sa katolík najskôr zbavil viny. Ako vzor dialógu so spoločnosťou uviedli účastníci svätého Pavla v Areopágu. Veľmi 9 inšpirujúce je svedectvo seniorov: „Pri oslovovaní sekulárneho sveta často pôsobíme ako tí, ktorí už všetko vedia, poznajú a vlastnia pravdu vo svojich rukách. Treba načúvať, hľadať s hľadajúcimi, pochybovať s pochybujúcimi. Svedčiť o viere, ale spôsobom láskavým, chápaným a plným porozumenia. Dôležité je osobné oslovenie, vlastné svedectvo, ktoré povzbudí, aby si hľadajúci kládli otázky, aby rozmýšľali a hľadali.“ Jeden neveriaci účastník synodálnej konzultácie položil jednoduchú otázku: „Nechceli by ste, aby bola Cirkev sekulárnej spoločnosti sympatickejšia?“ V prílohe (č. 4) uvádzame dva dôležité a inšpiratívne podnety pre sympatickejšiu tvár Cirkvi v spoločnosti.

- **Ekumenizmus**

Bola vyjadrená bolesť a smútok z nejednoty kresťanov aj vnútri katolíckej Cirkvi. Chýba nám jednota medzi rôznymi spoločenstvami a spiritualitami. Absentuje dialóg medzi nimi a vznikajú unáhlené odsúdenia. Častokrát nevidíme v bližných Krista, ale len ľudí, ktorých škatuľkujeme a nepočúvame. V objavení postojov, ktoré tvoria nejednotu, sa môže zrodiť aj túžba priblížiť sa k „oddeleným bratom“. Rada pre ekumenizmus poskytla cenný príspevok s viacerými podnetmi, aj veľmi konkrétnymi, týkajúcimi sa ekumenického prekladu Biblie, zjednotenia modlitby Otčenáš, Vyznania viery či Spevníka, ktorý by sa mohol používať pri ekumenických modlitbách. V konzultáciách sa zdôrazňujú osobné ekumenické vzťahy. Je potrebné sa učiť priateľstvu napriek rozdielnym jasným stanoviskám. Ekumenická citlivosť by sa mala pestovať vo všetkých kresťanoch, nie iba v niektorých. Konzultácie zdôrazňovali najmä nedostatok vzájomného poznania, kvôli čomu neraz pretrvávajú mnohé predsudky. Zdôraznili aj potrebu intenzívnejšej formácie v ekumenickej oblasti na všetkých úrovniach Cirkvi. Ako stále platný vzor ekumenického kráčania sú uvedení bratia zo spoločenstva v Taizé. Tiež boli spomenuté veľmi prospešné aktivity na Slovensku, v ktorých cítiť vanutie Ducha Svätého, či už je to stretávanie sa našich biskupov s inými predstaviteľmi a vyjadrenia spoločných stanovísk k niektorým témam, akademické aktivity, spoločné publikácie, spoločné púte a pod. Veriaci uvádzali určité obavy, že spáchajú hriech, keď sa priblížia ľuďom s inou vierou, keď vstúpia do ich kostola a pod. Vyjadrili, že je potrebné nechcieť vidieť jednostranne len to, čo nás spája, ani len to, čo nás rozdeľuje. Najväčšou výzvou pre mnohých katolíkov je uznať, že Duch Svätý pôsobí aj v iných cirkevných spoločenstvách a že ich nemožno jednoducho považovať za heretikov, ale bratov vo viere. Na druhej strane ekumenické kráčanie sťažuje to, že identita niektorých cirkví je budovaná na vymedzení sa voči katolíckej Cirkvi. Niektorí vyjadrili, že paradoxne najväčšiu náročnosť priblíženia zakúsili vo vzťahu k pravoslávny, ktorí sú nám vo viere najbližší.

- **Autorita a spoluúčasť**

Počas konzultácií sa ukázalo rastúce vedomie, že prichádzajú časy, kedy laici budú musieť mať vážnu spoluúčasť na živote našej Cirkvi. Počas konzultácií zazneli dobré príklady spoluúčasti, ktorá už na mnohých miestach funguje: rozmanité služby pre dobro spoločenstva, animátorstvo, rozličné rady. Často však „niektorí robia všetko“. A opäť vidno určitú ustráchanosť, pasivitu väčšiny, nedostatok odvahy „preberať iniciatívu“. V niektorých prípadoch sa pasivita zdôvodňuje skúsenosťou odmietnutia, nepochopenia zo strany autorít. Angažovanosť na druhej strane zostáva veľmi často len na úrovni rád, „čo by sa malo/mohlo robiť“. Cirkev niektorí berú ako inštitúciu s neobmedzenými možnosťami. Niet spoluúčasti bez zaväzujúcej spoluzodpovednosti. Neraz chýba ochota k trvalej službe, ktorá vyžaduje obeť. Účastníci poznamenali, že pozývanie k spoluúčasti funguje lepšie, ak pozývaný v Cirkvi už našiel nejaké obohatenie. Potom je viac ochotný sám niečím prispieť. Ukazuje sa potreba posilniť formáciu kňazov aj v podporovaní spoluúčasti. Pastier má úlohu podnecovať, zapájať, usmerňovať, napomáhať spoluúčasť členov svätého Božieho ľudu na živote Cirkvi. Na rozmer dobrého, trpezlivého a múdreho pastiera, ktorý vedie ľud, 10 usmerňuje ho, koordinuje, je pred ním, aby ho viedol, uprostred neho, aby mu rozumel, a za ním, aby podnecoval zaostávajúcich (munus regendi), sa neraz vo formácii i v praxi kladie slabší dôraz ako na rozmer hlásania a posväcovania (munus docendi et sanctificandi). Je úlohou múdreho pastiera pomáhať prekonávať rozdelenia. Veľkí pastieri Božieho ľudu v minulosti identifikovali stále aktuálny koreň nejednoty, ktorým je pýcha a najmä márna sláva (vanagloria, kenodoxia) s jej siedmimi dcérami: „neposlušnosť, vystatovačnosť, pretváрка, hádavosť, tvrdohlavosť, sváry, upozorňovanie na seba“ (porov. Gregor Veľký, Moralia, XXXI, STh II-II, q. 132, a. 5). Tu sa odhaľuje dôležitosť druhého kritéria pápeža Františka: „Jednota prevláda nad konfliktom“ (porov. Evangelii gaudium, 226nasl.). Účastníci povzbudzovali k odvahe zakročiť proti tým, ktorí zasievajú nejednotu, a naopak, rozlišovať, kedy rozličnosť názorov neznamená nejednotu podľa známeho výroku „v nevyhnutnom jednota, v pochybnom sloboda a vo všetkom láska“ (in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnia caritas). Keďže **kňazi sú štatutárnymi zástupcami farností, nesú zodpovednosť** aj za veci, na ktoré nemajú odbornú spôsobilosť (napríklad v ekonomickej, technickej, či umeleckej oblasti, atď.). V prílohe (č. 5) uvádzame niekoľko podnetov účastníkov, ktoré by mohli pomôcť k väčšej spoluúčasti veriacich.

Neraz spoluúčast' troskotá na našich nenaplnených ideáloch a znechuteniach, pričom **nerobíme ani to, čo by sa robiť dalo**. Tu treba objaviť ďalšie z kritérií pápeža Františka: „Realita je viac ako myšlienka“ (Evangelii gaudium, 231nasl.). **Niektorí sledujú Boží ľud akoby z balkóna, a realita im uniká v neplodných diskusiách, lamentovaní, bez spoluúčasti, bez spoluzodpovednosti.**

- **Rozlišovanie a rozhodovanie**

Pre mnohých kresťanov, ba aj kňazov je nové a prekvapivé hovoriť o hľadaní a rozlišovaní Božej vôle v osobnom i komunitnom živote. Vo svete, kde sa presadzuje najmä vlastná sebarealizácia, je potrebné obnoviť vedomie, že k osobnému naplneniu môžem prísť jedine vtedy, keď sa dám k dispozícii Bohu. Webinár o rozlišovaní veľmi zarezonoval a účastníci prejavili vôľu o tom hovoriť viac a hlbšie. V súvislosti s rozlišovaním zapôsobila na účastníkov aj modlitba svätého Izidora. Kritériá rozlišovania sú mnohým neznáme. Pri rozhodovaní príliš často hľadáme naplnenie vlastných ideí a nápadov, ktorým dávame „Božiu schvaľovací pečiatku“. Účastníci poznamenali, že nestačí iba „povedať svoje“ a pred odpoveďou zutekať. Zaznelo aj dôležité konštatovanie: Každý by mal byť vypočutý, ale nie každému musí byť vyhovené. Podľa kritéria „realita je nad myšlienkou“ treba pri konkrétnych rozhodnutiach vychádzať z reálnych duchovných, personálnych, osobnostných, materiálnych možností konkrétneho spoločenstva. Miestne spoločenstvá vidia ako prvý krok vytvorenie pracovných skupín so špecifickým zameraním na aspekty života a pôsobenia farnosti (ekonomická rada, pastoračná rada s rôznymi podskupinami zameranými na deti, na mládež, na seniorov, na rodiny; charitatívna činnosť; hospodárska správa kostola, farskej budovy a okolia; atď.). Kňazi neraz prepadajú individualizmu v rozhodovaní. Niektorí sa správajú, akoby im farnosť „patrila“, pričom nesprávne vykladajú kánonický výraz possessio (kán. 527 CIC). Je potrebné prehodnocovať aj pojem „posvätnej moci“ (potestas sacra), ktorá sa nesprávne vykladá svetským spôsobom a bolo by ju správnejšie prekladať slovom „autorita“ pre dobro spoločenstva. Inokedy svoje rozhodnutia komunikujú bez zdôvodnenia, čo je vnímané ako určitá nadradenosť. Z konkrétnych podnetov zaznela požiadavka na biskupa, aby hľadel na konkrétnu pastoračnú situáciu farnosti pri prekladaní kňaza. V rozlišovaní a rozhodovaní však neradno podľaľnúť rozmarom jednotlivcov. Ukazuje sa tu dôležitosť ďalšieho kritéria pápeža Františka, že totiž „celok je viac než jedna časť“ (Evangelii gaudium, 234nasl.). Účastníci zdôraznili, aby sme sa pri rozhodovaní nechceli zapáčiť všetkým a zdôraznili, aby pri rozhodovaní nezohrávali hlavnú úlohu peniaze. Je potrebná odvaha vydať sa novými cestami a zbaviť sa pohodlného kritéria: „vždy sa to tak robilo“. 11

- **Formovanie k synodalite**

Doteraz formovanie k synodalite bolo zväčša nedostatočné, ba žiadne. Pre mnohých bola skúsenosť účasti na diecéznej fáze Synody, formačné webináre, organizácia a priebeh konzultácií, miestne tímy, rozhovory, prvou formáciou v synodalite. Urobili sme prvý krok zorganizovaním synodálnych rekolekcií. V synodálnej formácii kňazov môžeme pokračovať vložением synodálnych podnetov do konkrétnych tém permanentnej formácie kňazov. Tentokrát chýbalo, až na malé výnimky, zapojenie bohoslovcov do účasti na synodálnych procesoch. Treba hľadať konkrétne spôsoby, ako vložiť formáciu k synodalite do formačného procesu bohoslovcov a seminaristov, najmä v pastorálnej teológii, aj konkrétnou skúsenosťou, cvičení sa v počúvaní, vo vyslovení názoru, čo je potrebné vnieť do atmosféry života v seminári. Účastníci vyslovili však aj potrebu „permanentnej formácie laikov“. Spiritualita „spoločného kráčania“ sa má stať výchovným princípom pre formovanie ľudskej osoby a kresťana, rodín a spoločenstiev na všetkých úrovniach života Cirkvi. Formovanie k synodalite predpokladá ochotu k obráteniu od všetkých zúčastnených: od biskupov a kňazov i od jednotlivých veriacich členov Božieho ľudu na rôznych úrovniach života Cirkvi.

Záver: ďalšie kroky

Táto syntéza je príspevkom pre celoslovenskú syntézu a pre Synodu biskupov. Ukazuje sa potreba ďalšieho širšieho, artikulovanejšieho a konkrétnejšieho rozlišovania toho, k čomu konkrétne sme pozvaní Duchom Svätým v našej miestnej cirkvi. Podobné rozlišovania sú pozvané robiť aj miestne spoločenstvá v našej diecéze. Konzultácie sú hodné dlhohodobej pozornosti. Mohli sme „ochutnať“ cestu synodalite a uvedomiť si, že sa jej treba učiť a zároveň, že je to proces, štýl, metóda, ktorej

sa oplati učiť. Takmer všetky spoločenstvá a farnosti vyjadrili presvedčenie potreby synodality a prejavili vôľu a potrebu pokračovať. Preto navrhujeme, aby pokračovala práca arcidiecézneho synodálneho tímu, ktorý treba aktualizovať, rozšíriť, posilniť a urobiť z neho trvalý orgán života arcidiecézy, aby synodálny proces neskončil syntézou, ale sa vrátil naspäť do Božieho ľudu, miestnych spoločenstiev, štruktúr diecézy a mohol prinášať ovocie. Neskôr by mohol pracovať aj počas ďalších Synod biskupov ako diecézny synodálny orgán uľahčujúci prípravu diecézy na Synodu biskupov. Synodálny tím by mohol pokračovať v práci s miestnymi koordinátormi, moderátormi, kňazmi, účastníkmi konzultácií na spôsob webinárov či osobných stretnutí; povzbudiť ich, aby si vypracovali konkrétne kroky, ktoré môžu urobiť vo svojom miestnom spoločenstve pre spustenie dobrých a dlhodobo udržateľných procesov. Mohli by sa prebrať výsledky a syntéza konzultačnej fázy a vypracovať širšie podnety pre diecézu. Následne pokračovať v uvažovaní v kontinentálnej fáze Synody a svetovej Synody biskupov a reflektovať spolu prípadnú postsynodálnu exhortáciu pápeža Františka. V súčinnosti s miestnym biskupom konkretizovať kroky, ktoré je možné urobiť na povzbudenie synodality v arcidiecéze. Z tejto práce by mohli vzísť pomôcky s konkrétnymi návrhmi a podnetmi na povzbudenie ďalšieho oživovania synodality na úrovni miestnych spoločenstiev, ktoré by mohli vzbudiť synodálnejšie kráčanie aj vo farnostiach, ktoré sa pre rozličné prekážky a ťažkosti doteraz nezapojili. Účastníci a arcidiecézny synodálny tím predkladajú konkrétne návrhy: založiť a uchovávať archív všetkých podnetov zo synodálnych konzultácií a syntéz; vypracovať odporúčania pre synodálnejšie riadenie farností a štatút farskej pastoračnej rady; pripraviť štatút arcidiecéznej pastoračnej rady a urobiť kroky, ktoré pripraví pôdu pre jej založenie; predložiť synodálnu syntézu zboru konzultorov a presbyterskej rade arcidiecézy, príp. na základe konzultácií vypracovať aj konkrétnejšie a adresnejšie podnety pre ostatné rady, úrady a komisie arcidiecézy; pripravovať postupne podklady a podnety pre arcidiecézu a vytvoriť podmienky, aby biskup mohol zvolať aj Diecéznu synodu podľa práva (kán. 460nasl. CIC).

BRATISLAVSKÁ ARCIDIECÉZA PRÍLOHA 13

- Štatistiky priebehu a účasti v konzultačnej fáze

Vo všetkých dekanátoch diecézy sme zorganizovali mimoriadne rekolekcie na tému Synody, počas ktorých sme vykonali aj synodálnu konzultáciu so samotnými kňazmi. Na pozvanie do procesu reagovalo 88 farností (asi 70 percent diecézy), 25 rehoľných spoločenstiev a 67 laických združení/hnutí. Pre miestnych koordinátorov, kňazov a ďalších spolupracovníkov (moderátorov) sme zorganizovali štyri webináre, ktoré nám umožnili začať veľmi živú komunikáciu so zástupcami farností a spoločenstiev zo všetkých kútov arcidiecézy. Zhodli sme sa na tom, že už toto bol mimoriadny zážitok synodality, akú sme predtým ešte nezažili. Dohromady nám boli zaslané syntézy od niečo viac ako len polovice prihlásených spoločenstiev. Na základe vyše 100 prijatých syntéz, ďalších príloh a ostatných podnetov, výsledkov ankiet a individuálnych podnetov (takmer 500 strán textu) konštatujeme, že do približne 1120 konzultačných stretnutí sa aktívne zapojilo viac ako 5400 účastníkov. Najviac sa do procesu zapojili aktívni a praktizujúci veriaci. Najnáročnejšie bolo zapojiť do konzultácie ľudí z periférie života Cirkvi. To si vyžadovalo tvorivosť a podarilo sa to zväčša v osobnejšom kontakte, pri neformálnych stretnutiach mimo cirkevného a náboženského priestoru, pomocou ankiet, a pri konzultáciách, ktoré účastníci na webinároch spontánne nazvali „konzultácie na chodníku“.

2. Word cloud z textov syntéz Najčastejšie sa objavujúcimi slovami sú slová „sme“, „nám“, „nás“, ktoré vyjadrujú silné vedomie cirkevného „MY“. Ďalšími tromi najčastejšie používanými slovami sú slová vyjadrujúce „SPOLOČENSTVO“, „FARNOSŤ“, „CIRKEV“ (každé vyše 1500x). Pokiaľ ide o subjekty spoločného kráčania, najčastejšie sa objavujú slová ako „KŇAZ“, „LUDIA/EUDSKÝ“, „VERIACI“, „BOH/DUCH/DUCHOVNÝ“ (500-1000x). A napokon tieto najčastejšie používané slová dopĺňajú slová „OMŠA / EUCHARISTIA / SVIATOSTI“, „POČÚVANIE/POČÚVAŤ“, „STRETNUTIE/STRETNÚŤ“ a „ŽIVOT/ŽIŤ“ (500-1000x). 14 Niektoré ďalšie často používané slová: rodina, rodičia (447), deti (403), mládež (338), laici (265), seniori (110), manželia (22) viera (409), omša (383), Eucharistia (28), modlitba (278), kostol (266), duchovný (život) (236), sláviť/slávenie (184), Ježiš (141), sviatosti (92), Božie slovo (35) potreby

(384), pomoc (245), služba (220) účasť/spoluúčasť (353), zapojiť (58), vzájomnosť (191), členstvo (165), skupiny (161), dialóg (346), cesta (331), kráčanie (200), proces (186), rozhovor (73), diskusia (79) aktivity (321), komunikácia (320), záujem (91) skúsenosť (190), pocit/cítíme (249), otvorenosť (147), túžba/túžime (122), vd'ačnosť (106), radosť (98), strach (48), tvoriť/tvorivosť (71) čas (232), priestor (210) vyjadriť sa (231), názor (437), otázky (165), rady (161) problém (217), ťažkosť (100) dobro (203) svet (178) misia (146), poslanie (23) strany (politické) (143) rozlišovanie (127), spolu/zodpovednosť (125), formácia (115) pokračovať (49)

3. Skupiny ľudí na periférii:

Účastníci konzultácií naznačili niekoľko okruhov ľudí, ktorí zostávajú na okraji, na periférii (ako slepý Bartimej) a potrebujú pomoc spoločenstva, aby boli začlenení do spoločného kráčania:

§ **Deti**, ktorým ich rodičia neumožňujú „prísť k Ježišovi“ (iba ak tak na prvé sväté prijímanie). Mnohé deti neveriacich rodičov prejavia záujem o kresťanský život, o sviatosti, keď si ich niekto v Cirkvi všimne, zavolá ich do nejakej aktivity a podobne. Ukazuje sa potreba venovať sa deťom po prvom svätom prijímaní.

§ **Mladí**, ktorí sa už často necítia byť súčasťou Cirkvi, cítia sa v nej cudzo, neprijatí a nevypočutí. Pred dosiahnutím dospelosti prebieha ťažký zápas o dušu mladého človeka. Hľadajú autentickú vieru, pre ktorú by sa rozhodli. Ich slová zneli neraz ako výčitka Ducha Svätého, ako málo sa o nich staráme a zaujímate sa o nich. Našu obmedzenosť v náboženskej ponuke vyjadruje tento výrok jedného dievčaťa, ktorý zaznel na predsynodálnom zhromaždení: „Ja si nemyslím, že náš Boh je taký ohraničený, ako Ho ohraničuje Cirkev.“ Toto trochu provokatívne vyjadrenie poukazuje na to, ako veľmi redukuje opravdivú radosť, povzbudenie, životaschopnosť a harmonickú celistosť Evanjelia. Mladí nás usvedčujú, že aj z náboženstva mnohí robia ideológiu. Ideológia má v sebe chybné presvedčenie, že jeden uhol pohľadu, z ktorého sa pozerá na realitu, dokáže poňať všetky aspekty reality. Ideológii chýba pokora a úžas pred tajomstvom vlastného náboženstva. Nechajme sa vyrušiť mladými!

§ **Muži**, ktorí narážajú hlavne na ženskú nábožnosť, s ktorou sa nevedia identifikovať a chýba im priliehavá ponuka spirituality. Niektoré ponuky ako iniciatíva Exodus naznačuje smer, kde by sme mali hľadať.

§ **Mladí dospelí slobodní**, ktorí zostávajú osamelí, nepotrební, ich stretká sa často premenia na rodinné, a oni trpia tým, že nie sú nikam začlenení. 15

§ **Osoby zranené vo vzťahoch**, sklamané životom, neraz sa považujú za nehodných. Potrebujú povzbudenie, ktoré im pomôže integrovať aj vlastné zlyhanie či zlyhanie druhých na ceste k Bohu.

§ **Rozvedení**, ktorí nemôžu pristupovať k sviatostiam: nechápu, prečo je rozvod „najväčší hriech na svete“; **mladé neplodné páry**; neúplné rodiny. Cítia sa na okraji cesty pre nedostatočnú citlivosť pri predstavovaní „ideálu kresťanskej rodiny“. Traumu z takejto necitlivosti môžu prežívať aj ich deti. **Ľudia inak sexuálne citiaci**, ktorých neraz automaticky mnohí stotožňujú s ideológiami. Potrebujú byť vypočutí, sprevádzaní, potrebujú priateľstvo, prijatie, uznanie, signál, že sú Bohom milovaní. Veľkú citlivosť voči nim prejavili najmä mladí, ktorí odhaľujú, že katolíci sú vnímaní ako „tí, čo nenávidia homosexuálov“. Je veľkou výzvou pripravovať a vzdelávať kňazov a iných pastoračných pracovníkov k správne a citlivému prístupu k nim, keďže sú to práve oni, ktorým sa so svojimi ťažkosťami najčastejšie zveria. Treba podporovať už jestvujúce iniciatívy práce v tejto oblasti, ktoré v konzultáciách aj poskytli cenné podnety. Treba sa nám zamýšľať nad rovnováhou medzi vernosťou objektívnemu morálnemu učeniu a osobným prístupom prijatia a priateľského sprevádzania tých, ktorí čelia ťažkostiam, alebo sú poznačení krehkosťou či hriechom alebo jeho dôsledkami, aby ich dokázali integrovať na ceste k svätosti.

§ **Seniori** túžia po priestore medzigeneračného stretávania, majú veľa čo odovzdávať a byť prospešní. Osobitú skupinu tvoria starí ľudia pripútaní na lôžko alebo v domovoch sociálnych služieb. Drahocenná je v tomto najmä služba dobrovoľníkov, ktorá dokáže účinne duchovne sprevádzať týchto ľudí a neraz „pripravuje pôdu“ pre návštevu kňaza a prijatie sviatostí.

§ **Prist'ahovalci** v dedinách a mestách, ktorých sa treba naučiť vidieť ako obohatenie, a nie hrozbu pre jestvujúce spoločenstvo.

§ **Národnostné menšiny**, ktoré sa neraz pre rastúcu slovenskú majoritu stávajú príťažou, alebo naopak slovenské minority či majority, ktoré sa cítia byť v niektorých prevažne maďarských farnostiach zanedbávané. Účastníci konzultácií ocenili spoločné viacjazyčné aktivity, bohoslužby,

slávnosti, neformálne stretnutia aspoň niekoľkokrát v roku, kedy je možné sa navzájom spoznať, prekonať predsudky, vytvárať priateľské vzťahy.

§ Ľudia s psychickými problémami (psychologického či psychiatrického charakteru), ktorých je stále viac a ku ktorým treba pristupovať so všetkou vážnosťou. Väčšinou sa im ponúka vyriešiť všetko duchovne, modlitbou, sviatosťami, pričom neraz potrebujú aj odbornú pomoc. Zdravý duchovný život neraz skutočne veľmi pomáha, ale je potrebné včas rozpoznať, kedy tieto osoby potrebujú odbornú pomoc. Ukazuje sa potreba lepšieho zorientovania kňazov v tejto problematike, aby vedeli rozlíšiť, kedy je potrebná spolupráca s odborníkmi z oblasti psychológie a psychiatrie.

§ **Ľudia s predsudkami voči Cirkvi a reálnymi zraneniami spôsobenými v Cirkvi**, ktorí potrebujú v atmosfére prijatia a bezpečia vypovedať svoje zranenia, hľadať cestu k uzdraveniu a byť na nej sprevádzaní. Niektorí naznačili, že v týchto prípadoch počúvanie znamená bolesť, ktorú treba prijať a strpieť a nechcieť hneď dať odpovede.

§ **Kňazi a laici, ktorí sa dostali do područia ideológií a konšpirácií**, ktorí sa dostávajú na okraj a nekráčajú s Cirkvou. Treba hľadať porozumenie ich stavu a príčin, pre ktoré sa doň dostali. Zároveň hľadať cesty k nim.

§ Preťaženie a osamelí kňazi (s problémami vyhorenia, trpiacich na depresie, závislosti) kňazi, ktorí kňazstvo opustili. Veľakrát zazneli výzvy, aby dostávali adekvátnu psychologickú podporu, i podporu a prijatie od svojich veriacich: „nechceme kňazov nechať samých, chceme mať šťastných kňazov“, zaznievalo. Celkovo sa ukazuje, že treba uzdraviť vzťah veriacich ku kňazom v správnej rovnováhe, nakoľko neraz majú veriaci na nich prehnané nároky, prehnanú nezdravú úctu, akoby boli nadľuďmi, čo neraz vedie k veľkým sklamaniam. Treba sa rovnako vyvarovať extrémom klerikalizmu i antiklerikalizmu.

§ **Tí, ktorí hľadajú spôsob, ako sa zapojiť do spoločenstiev**, ktoré sú neraz vnímané ako uzavreté, elitárske, príliš dokonalé. Je potrebné aktívne formovať členov spoločenstiev k proaktívnemu správaniu podporujúcemu prijatie, začlenenie, otvorenosť. Viacerí účastníci navrhli službu privítania pri vchode do kostola a ocenili aj prítomnosť kňaza či biskupa medzi veriacimi vonku pred kostolom.

§ **Vlažnejší návštevníci bohoslužieb, ktorí nepristupujú k sviatosťam**. Mnohí z nich prežívajú obavy z návštevy kňaza, prípadne zo sviatosti zmierenia a nevedia sa k tomu odhodlať. Neformálne a spontánne stretnutie s kňazom môže pomôcť prekonať ostych.

§ **Mnohí ľudia, ktorí sa v kostole cítia nesvoji**. Nevedia sa v kostole správať, nepoznajú liturgické gestá. Myslia si, že tam nepatria. Pritom majú duchovný hlad a záujem. Skúmané pohľady veriacich ich skôr odrádzajú. Pre týchto ľudí je často dôležité príťažlivé a esteticky upravené prostredie v areáli kostola a miesto na modlitbu mimo kostola (kríž, Lurdská jaskyňa, Betlehem), kde sa radi zastavia a trávia čas, hoci sa ostýchajú vojsť do kostola alebo prísť na sv. omšu. Stretnutia s týmito ľuďmi môžu byť príležitosťou prejavovať o nich záujem.

§ **Umelci**. Súčasné umenie a Cirkev sa navzájom čím ďalej, tým viac od seba vzdávajú. Stretnutia umelcov volali po dialógu, kde by umelci dostali teologické obohatenie a oni mohli poskytnúť svoju tvorivosť a jazyk a formy umeleckého vyjadrenia. Potrebujú jasný signál, že sú pre Cirkev dôležití.

○ **Podnety pre prekonanie strnulosti v dialógu v Cirkvi a v spoločnosti**

Počas konzultácií sa viackrát objavila potreba kvalitnej a profesionálnej cirkevnej práce s verejnosťou, ktorá by mohla pomôcť liečiť strnulosť a ustráchanosť v komunikácii kvôli strachu o pekný obraz Cirkvi. Mnohí účastníci konzultácií pracujúci v tejto oblasti navrhujú aj prípadnú spoluprácu s profesionálnymi agentúrami v tejto oblasti (Public relations) v snahe vytvárať „sympatickejšiu tvár Cirkvi“. Tak by sa v Cirkvi mohli postupne vychovávať na rozličných úrovniach kvalitné tímy kňazov i laikov, ktorí by promptnejšie, kompetentnejšie a príťažlivejšie dokázali evanjeliovo „dávať na sviatnik“ bohatstvo dobra prítomného v Cirkvi. Umelci predložili mnohé cenné podnety, z ktorých vyberáme v cirkevnom prostredí málo docenený prínos umenia pre prekonanie strnulosti – hravosť. Hravosť nepripisujeme iba deťom, ale je súčasťou tvorivosti a činnosťou pravej múdrosti: „... a hrala som sa pred ním v každý čas; ...moja rozkoš (je byť) medzi synmi ľudskými.“ (Prísľ 8, 30-31). Hravosť prináša humor, schopnosť nadhľadu a ľahkosť vtípu, nebrať všetko príliš vážne, neuzatvárať sa do nemenných definícií, je aj prirodzenou prevenciou voči vyhoreniu či duchovnej starobe. Hravosť sa nenechá znechutiť, dokáže experimentovať a nanovo začínať.

- **Niekoľko podnetov pre lepšiu spoluúčasť veriacich na živote Cirkvi:**

Zlepšiť informovanosť o potrebných službách a zodpovednosti, do ktorých by sa veriaci mohli zapojiť; systémovo viesť ľudí k angažovanosti a iniciatívnosti; aj už zaangažovaní by mali pozývať k spolupráci a zapájať ďalších a vyhýbať sa tak elitárstvu vyvolených okolo 1 Vzácnymi sú poznámky svätého kardinála Newmana, ako sa správať k tým, čo „sú vonku“: „Treba brať do úvahy, že akékoľvek spoločenstvo [...] sa veľmi pravdepodobne stane predmetom žiarlivosti a podozrievania zo strany seberovných, ktorí k nim nepatria. Pretože už len preto, že sú spoločenstvom, sa zdajú byť exkluzívnou skupinou s privilégiami s tým spojenými. [...] Je tu veľké nebezpečenstvo, [...] že totiž prepadne istému druhu nadradenosti, uštipačnosti, kritickosti a podobne. [...] Vaším poslaním je [...] spájať dobrých ľudí, ktorých zvrátené okolnosti alebo možno nepriateľ drží navzájom rozdelených.“ (Oratorian paper, č. 7, 17. júna 1848). 17 kňaza či rodinkárstvu v službe, aby sme klerikalizmus kňazov nenahradili klerikalizmom laikov; popri dobrovoľníctve, ktoré zostáva najväčšou laickou silou našej Cirkvi uvažovať o profesionalizácii niektorých služieb pre Cirkev vo forme platených zamestnancov, podporiť aj službu trvalých diakonov a pod., ktorí by sa mohli vložiť intenzívnejšie do niektorých oblastí, v ktorých ich veľmi treba; zaznel aj podnet pre hľadanie nových ciest integrácie do služby Cirkvi tých kňazov, ktorí odišli zo služby kvôli porušeniu celibátu; zazneli aj podnety na prehodnotenie väčšej spoluúčasti, kontrole a spoluzodpovednosti laikov za spravovanie cirkevných financií.

- **Poznámky k výberu koordinátora, tímu a spracovaniu údajov**

Diecézna fáza Synody 2021-2023 sa pre nás začala návštevou pápeža Františka na Slovensku. Bol to ten najlepší možný začiatok, ale zároveň to predstavovalo výzvu. Návšteva napomohla, aby mnohí zareagovali na pápežovo pozvanie do synodálnych procesov. Organizačne to však znamenalo časový sklz a personálne výzvy. Synodálne procesy boli určitou novinkou. Nemali sme skúsenosti. Voľba samotného diecézneho koordinátora resp. tímu znamenala veľkú výzvu pre nášho diecézneho biskupa, ktorý osobne a s úprimným záujmom sledoval a napomáhal celý proces. Menovanie jedného z farárov veľkej sídliskovej mestskej farnosti hlavného mesta malo síce výhodu skúsenosti priameho kontaktu s Božím ľudom, ale aj nevýhodu, keďže takáto úloha si vyžaduje veľké množstvo času a energie, a vyžaduje si byť plne k dispozícii počas celého procesu. Voľba diecézneho tímu bola podobnou neznámou, keďže bolo ťažké dopredu premyslieť, aké výzvy proces bude predstavovať. Volili sme cestu postupných krokov a vybrali sme najprv menší tím, ktorý sme postupne rozšírili. To sa nevyhlo kritike, keďže v prvom tíme bolo až 6 kňazov a iba dvaja laici (muž a žena). Neskôr sme tím rozšírili o štyroch laikov s organizačnými a manažérskymi skúsenosťami a skúsenosťami s facilitáciou (3 mužov a jednu ženu). Už v takomto zastúpení bolo ťažké nachádzať spoločný čas pre komunikáciu. Všetci členovia tímu pracovali na báze dobrovoľnosti, obetavo popri všetkých svojich povinnostiach. Takýto náročný proces si do budúcnosti pýta personálne prehodnotenie a profesionálne posilnenie. Treba vyzdvihnúť kľúčový prínos zapojených laikov diecézneho tímu, ktorí priniesli svoju ľudskú a profesionálnu skúsenosť a zrelosť, čo dodalo mnohým odvahu zapojiť sa a rozvinulo charakter synodálnej cesty ako spoločnej cesty tých, ktorí milujú Kristovu Cirkev a žijú s ňou, pre všetkých. Podobné personálne posilnenie si žiada aj spracovanie údajov a príprava syntézy, ktorá kvôli časovým okolnostiam zostala vo veľkej miere na diecéznom koordinátorovi, čo predstavovalo enormné množstvo práce. Text pripomienkoval a schválil miestny biskup i členovia arcidiecézneho tímu a niekoľko vybraných spolupracovníkov diecéznej fázy procesu. Zaznel návrh, aby podnety spracúvala svetská agentúra. Takéto spracovanie by bolo výborným podkladom pre ďalšiu prácu, hoci treba prízvukovať, že tvorenie syntézy presahuje metódy spracovania svetských agentúr a je završením cirkevného duchovného rozlišovania. Metodológia prípravných dokumentov odporúča úzky redakčný tím pri samotnom tvorení syntézy, ale v budúcnosti treba programovo pripraviť tím pre spracovanie týchto textov a prípravu podkladov. V konečnom dôsledku pre správne rozlišovanie je nevyhnutné trpezlivé čítanie všetkých príspevkov, lebo rozlišovanie hľadá aj ojedinelé prorocké hlasy.

- **Niektoré dôležité citované texty v syntéze.**

Ľudová zbožnosť „predstavuje prenikavý zmysel pre hlboké Božie vlastnosti: otcovstvo, prozreteľnosť, milujúcu a stálu prítomnosť. Plodí vnútorné postoje zriedka pozorovateľné inde v rovnakom stupni: trpezlivosť, zmysel pre kríž v každodennom živote, odpútanosť, otvorenosť k iným, nábožnosť“ (Pavol VI, Evangelii nuntiandi, 48). 18 „Jasným znakom autentickosti charizmy

je jej eklezialita; jej schopnosť harmonicky sa začleniť do života svätého Božieho ľudu pre dobro všetkých. Autentická novosť vyvolaná Duchom nepotrebuje zatieňovať iné formy duchovnosti a darov, aby sa presadila. Čím viac nejaká charizma obracia svoj zrak k srdcu evanjelia, tým viac bude jej použitie cirkevné“ (pápež František, Evangelii gaudium, 130). „Ak teda právnická múdrosť kladením presných pravidiel pre angažovanosť ukazuje hierarchickú štruktúru Cirkvi a zaháňa pokušenia svojvôle i nespravodlivých nárokov, spiritualita spoločenstva poskytuje inštitucionálnym prvkom dušu a vedie k dôvere a otvorenosti, ktorá plne zodpovedá dôstojnosti a zodpovednosti každého člena Božieho ľudu“ (Ján Pavol II., Novo millennio ineunte, 45). 8. Umelecké stvárnenie synodálnych konzultácií

SLOVENSKO: SYNTÉZA ZO SYNODÁLNYCH KONZULTÁCIÍ

Úvod

1. Pozvanie Svätého Otca Františka na uvažovanie o synodálnej povahe Cirkvi v rámci celosvetovej synody nadväzovalo na Slovensku na jeho návštevu, ktorá sa uskutočnila v septembri 2021. Cirkev na Slovensku prijala toto pozvanie.

2. V nedeľu 17. októbra 2021 v jednotlivých diecézach a eparchiách biskupi osobitným slávením otvorili prvú fázu synody na tému „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia“. Počas tejto nedeľnej liturgie bolo vo všetkých chrámoch adresované i pozvanie k osobnému zapojeniu sa každého človeka.

3. Konferencia biskupov Slovenska (ďalej KBS) menovala národného koordinátora a zodpovedného za médiá a každý biskup menoval vo svojej diecéze/eparchii synodálny tím na čele s povereným koordinátorom. Títo spolu s národným koordinátorom konzultovali vývoj, priebeh a vzájomnú spoluprácu pri organizovaní konzultácií v jednotlivých diecézach/eparchiách na pravidelných online stretnutiach.

4. Prvou úlohou Generálneho sekretariátu KBS bolo pripraviť preklad dokumentov a inštrukcií z Generálneho sekretariátu synody biskupov a vytvoriť internetovú stránku (www.synoda.sk), kde je možné nájsť všetky potrebné informácie o význame, metóde a priebehu synody. Hneď od začiatku sa synoda propagovala tradičnými spôsobmi – teda cez kňazov, rekolekcie a pastierske listy – ale aj internetom, cez sociálne siete a kresťanské médiá.

5. Následne bolo potrebné pomôcť moderátorom konzultačných stretnutí osvojiť si metódu synodálnych konzultácií a nutné komunikačné zručnosti. Niektoré diecézne tímy pripravili zamyslenia o jednotlivých témach založené na Božom slove a katechézy, ale aj kurzy a webináre pre moderátorov. V niektorých diecézach sa uskutočnilo aj odborné školenie facilitátorov a vedúcich synodálnych skupín. To všetko malo za cieľ pomôcť priblížiť veriacim jednotlivé okruhy tém na rozlišovanie a motivovať ich, aby sa zapojili. Účasť Božieho ľudu

6. Na základe odporúčania Generálneho sekretariátu synody biskupov bola diecéza/eparchia vnímaná ako základná jednotka života Cirkvi, kde je dôležité zachytiť realitu a vnímať, ako sa v jednotlivých cirkevných spoločenstvách uplatňuje schopnosť počúvania, rozlišovania a vzájomnej komunikácie. Preto koordinálny tím v synodálnom kráčaní reflektoval a rešpektoval rozmanitosť diecéz na Slovensku a povahu miestnych spoločenstiev a nechal voľbu metodológie a postupu na ich výber a rozhodnutie.

7. Od začiatku bol synodálny proces vnímaný ako výzva na pastoračné obrátenie, ale aj na obrátenie v ostatných oblastiach života Cirkvi. Táto výzva oslovila väčšinou aktívnych veriacich, ktorí sa zapojili do synodálnych konzultácií. V jednotlivých diecézach sa vytvárali spoločenstvá vo farnostiach, ale aj na školách, v charitatívnych organizáciách či rehoľných spoločenstvách, alebo v iných, rozmanitých skupinách. Nemálo ľudí, ktorí sa aktívne nezúčastnili synodálneho rozlišovania, sa za synodu modlili a obetovali.

8. Nadšenie z možnosti „hovoriť o Cirkvi a v Cirkvi“ nebolo vždy rovnako zdieľané. Jedna časť Božieho ľudu na Slovensku túžila vysloviť svoj postoj a názor, preto hľadala spôsoby aj tam, kde neexistovalo oficiálne synodálne spoločenstvo (napr. mailovou formou). Iní však netúžili zapojiť sa, a preto, aj napriek opakovaným snahám pastierov, sa žiadne spoločenstvo nevytvorilo alebo sa po čase zmenšil počet jeho členov.

9. Strach a neochotu zapojiť sa či podporiť túto novú skúsenosť bolo cítiť aj u značnej časti kňazov. Do synodálneho rozlišovania sa tiež nepodarilo vo väčšej miere zapojiť ľudí mimo živého spoločenstva Cirkvi, teda tých, čo pasívne prijímajú len istý „sviatostný servis“, alebo tých „na perifériách“ cirkevných spoločenstiev. V minimálnej miere boli zapojení ľudia z iných kresťanských cirkví alebo iných náboženstiev alebo ateisti. Šlo o jednotlivcov a ich zapojenie si vyžadovalo osobitné úsilie.

10. Pokiaľ ide o mieru účasti na konzultáciách z pohľadu diecéz bola veľmi rôzna, v priemere sa zúčastnilo 40% farností, pričom v diecéze, kde sa zúčastnilo menej farností sa zúčastňovalo viac skupín z rôznych spoločenstiev. Medzi účastníkmi prevládali ženy a v koordinačných synodálnych tímoch kňazi (hoci nie všade). Zapojili sa najviac ľudia v strednom veku (30 – 55 rokov) a väčšia účasť bola zaznamenaná v mestách než na vidieku. Z diecéznych syntéz vyplýva, že značným dôvodom k neúčasti bola nezrozumiteľnosť problematiky, skepsa, že synodálne podnety aj tak nič nezmenia v živote Cirkvi, nedostatok času, strach z nepoznaného, konfliktná atmosféra v spoločnosti a v Cirkvi, protipandemické opatrenia, a neskôr, paradoxne, množstvo akcií po uvoľnení opatrení. No mnohé z týchto prekážok boli nakoniec prevážené pozitívnou skúsenosťou u tých, ktorí sa zapojili a následne sa sami stali svedkami synodálnej skúsenosti.

11. Skupinky pracovali v modlitbovej atmosfére metódou rozlišovania a osobných duchovných rozhovorov na 10 (alebo aj viac) navrhnutých tém, do ktorých bola rozložená hlavná téma synody. Po úvodnej modlitbe k Duchu Svätému, prečítaní úryvku zo Svätého písma a krátkej meditácii mal každý účastník možnosť povedať ako daný text a téma rezonuje s jeho vlastným životom. Väčšina z nich ocenila atmosféru prijatia a dôvery, v ktorej sa každý cítil byť vypočutý. Zapísané myšlienky a podnety boli následne poslané diecéznym koordinačným tímom (v niektorých prípadoch po predbežnom synodálnom spracovaní na nižšej úrovni), ktorí ich spracovali do syntézy a odoslali národnému koordinátorovi (do 15. júla 2022). Následne sa zišiel redakčný tím, aby pracoval na príprave celoslovenskej syntézy, pričom cieľom bolo zachovať rôznorodosť a pluralitu vyjadrení z jednotlivých diecéz/eparchií. Tento návrh bol poslaný všetkým biskupom a diecéznym koordinátorom, ktorých pohľad, rozlišovanie a príspevky dotvorili výslednú syntézu synodálneho procesu, ktorá je štruktúrovaná do troch častí, zodpovedajúcich trom kľúčovým charakteristikám synodálnej Cirkvi.

12. V tejto celoslovenskej syntéze sú zahrnuté syntézy diecéz Rímskokatolíckej cirkvi aj eparchií Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi sui iuris.

Spoločenstvo Ako spoločne kráčame

13. Jedným z podstatných rozmerov synodálnej Cirkvi, ku ktorej má smerovať celý synodálny proces, je utvárať Cirkev ako spoločenstvo. Takéto želanie zaznieva aj v syntézach z diecéznych konzultácií, účastníci ho formulovali ako túžbu po ľudskej blízkosti, osobných vzťahoch a otvorenej komunikácii, aké zažívajú napríklad v manželstve, rodine, priateľstve alebo ako členovia nejakého malého cirkevného spoločenstva. Najmenšou cirkevno-správnou jednotkou je farnosť, ktorá je čoraz viac vnímaná ako spoločenstvo alebo „spoločenstvo spoločenstiev“. Preto sa veriaci väčšinou cítia byť skôr súčasťou farnosti ako diecézy, skôr súčasťou konkrétnych 4 spoločenstiev či duchovných rodín ako „Cirkvi“. Niektorí dokonca považujú „Cirkev“ iba za inštitúciu, ktorá je mimo nich. Stotožňujú ju s hierarchiou alebo o nej hovoria len v súvislosti so zodpovednosťou, v tretej osobe (čo by Cirkev mala, čoho sa dopustila, a pod.). Veľmi málo sa cítia byť jej živými členmi.

14. Za dôležité príležitosti prežívania synodality ako „spoločného kráčania“ považujú mnohí púte a iné prejavy ľudovej zbožnosti. Slávenie liturgie vyniká ako miesto utvárania spoločenstva, no niektorí považujú výlučne účasť na liturgii za nepostačujúcu, lebo to podporuje zúžené chápanie kresťanského života ako obmedzeného na bohoslužobné úkony a niektoré mravné povinnosti, oddelene od bežného života.

15. Plnšiemu prežívaniu spoločenstva napomáhajú osobné vzťahy, neformálne stretnutia a aktivity, osobný záujem, spontánnosť, schopnosť oceniť prácu druhých a poďakovať im. Takéto osobné vzťahy a komunikáciu prežívajú veriaci najmä v malých spoločenstvách, ktoré na Slovensku zväčša tvoria ženy, ale aj v menších farnostiach, kde sa ľudia osobne poznajú a stretávajú, alebo v rámci vojenského ordinariátu, kde prebieha pastorácia na osobnej báze a kňazi aj biskup sú bližšie ľuďom. Osobitnú túžbu po hlbšom prežívaní spoločenstva vyjadrili mladí ľudia, ktorí sa niekedy cítia vo farnosti ako outsideri, a preto vítajú, keď sa ich niekto opýta na ich názor – ako v prípade synodálnych konzultácií – v atmosfére prijatia, kde môžu otvorene hovoriť.

16. Pre vytváranie spoločenstva je kľúčová otázka vzájomnej komunikácie. Spoločný dialóg musí byť vždy láskavý a konštruktívny. Ukázalo sa, že problémy, ktoré v tejto oblasti ľudia zakusujú, sú spoločné laikom aj cirkevným autoritám. Nedostatočne sú rozvinuté schopnosti aktívneho počúvania a vedenia dialógu, ale aj chýbajúci vzťah, resp. „komunikácia“ s Bohom. Viacerí účastníci synodálnych stretnutí označili za vnútorné prekážky komunikácie zameranie na seba a na svoje problémy, nechť počúvať, neschopnosť prijímať konštruktívnu kritiku, nedostatok kritického myslenia, povrchnú komunikáciu, neschopnosť formulovať svoje túžby, elitárstvo a predsudky, strach vyjadriť svoj názor (dedičstvo komunizmu) alebo „syndróm naučenej bezmocnosti“. Komunikácii bráni tiež postoj „ja mám patent na pravdu“ alebo „môj partner v dialógu je môj nepriateľ“. Obmedzujú ju aj vonkajšie prekážky, ako negatívna skúsenosť s cirkevnou autoritou, nesprávne chápanie moci, netransparentnosť, neinformovanosť, priepasť medzi kňazmi a laikmi, klerikalizmus, komunikácia formou príkazov a zastrasovania, komunikačná nezrozumiteľnosť a odtrhnutosť od reality života.

17. Ako problém sa v niektorých diecézach vníma istá nedostupnosť biskupov a jednosmerná komunikácia. **Účastníci by ocenili živší záujem biskupa o život vo farnostiach.** Opakovane zaznievalo konštatovanie chýbajúcich kánonických vizitácií. **Negatívne tiež vnímajú istú nejednotu hierarchie. Očakávajú od nej jasnejšie verejné postoje k etickým a spoločenským problémom doby. Na adresu kňazov zaznelo, že „majú strach nahlas povedať, čo je správne a čo nesprávne, lebo majú obavu z reakcie ľudí“, a že sa k nim často dostanú len negatívne hlasy nereprezentatívnej vzorky veriacich alebo ľudí s pokriveným vnímaním nábožnosti.**

18. Diecézne syntézy pozdvihli zo spoločenstiev dlhodobo ignorovaný hlas národnostných, jazykových menšín a iných marginalizovaných skupín (seniori, rozvedení, bezdetné páry, hendikepovaní, osoby s homosexuálnou orientáciou), ktorý už bežne takmer nepočuť. Rovnako sa ozývali hlasy, že viac pozornosti treba venovať pastorácii Rómov. **Chýba komunikácia s ľuďmi, ktorí sa vzdialili od Cirkvi, nepýtame sa ich, prečo vlastne odišli.** 5 Kam nás vedie Duch (pri vytváraní spoločenstva)

19. Z opisu situácie Cirkvi na Slovensku, ako ju vnímajú účastníci konzultácií, vyplynuli ich túžby, vízie i cesta možného spoločného kráčania do budúcnosti. V prvom rade to je túžba po Cirkvi ako spoločenstve prijatia a dôvery. Tomu môže napomôcť vytváranie malých živých spoločenstiev, predovšetkým detských a mládežníckych, ale aj spoločenstiev mužov či rodín, ktoré často chýbajú. Ľuďom pomáha duchovne rásť a ľudsky dozrievať aj členstvo v cirkevných spoločenstvách a hnutiach, ktoré im vytvárajú duchovnú rodinu, duchovný domov, a učia ich aktívnemu životnému štýlu viery, preto je dobré, aby tieto boli prijaté a podporované miestnymi cirkevnými autoritami.

20. Komunikácii sa treba učiť v prvom rade v rodine, preto je dôležité zamerať sa na pastoračnú prácu s rodinami, ktoré môžu byť pomocou tak pri rozvoji komunikačných zručností, ako aj pri vytváraní zdravých vzťahov a rozvíjaní medzigeneračného dialógu. Na prehĺbenie komunikácie vo farnostiach treba cielene vytvárať priestor a čas, napr. organizovať výlety, duchovné obnovy a iné spoločné podujatia nenáboženského charakteru. **Kňazi by ocenili, keby ich veriaci pozvali medzi seba (na výlety a pod.) alebo na stretnutia spoločenstiev, rovnako by privítali možnosť osobnejšie sa medzi sebou porozprávať pri neformálnych príležitostiach.** Cieľom by malo byť oživenie dialógu s Bohom a blížnym. Treba pestovať dennú (aj spoločnú) modlitbu a posilňovať odvahu hovoriť a pokoru počúvať na všetkých úrovniach vzájomného dialógu v Cirkvi. Netreba pritom zabúdať ani na seniorov, hendikepovaných, ľudí na okraji a vylúčených z cirkevných spoločenstiev. **Citlivú pozornosť treba venovať aj starým kňazom na dôchodku** a kňazom, ktorí sú z rôznych dôvodov mimo pastoračnej služby.

21. Často zaznievalo, že autoritám chýbajú zručnosti aktívneho počúvania a komunikácie, preto by bolo vhodné zaradiť rozvoj týchto zručností do formačných programov pre kňazov seminaristov, katechétov, rehoľníkov a iných zodpovedných v cirkevných službách.

22. Viacerí pozitívne hodnotili využitie online priestoru a kresťanských médií počas pandémie, ktoré im pomohlo prežiť tento náročný čas v spojení s Cirkvou, hoci to zároveň vnieslo aj isté rozdelenie v dôsledku prezentovania rôznych názorov autorít. Kresťanské médiá nenahradia osobnú účasť na slávení liturgie, no majú dôležitú formačnú úlohu, preto by sa nemali báť chúlостivých tém a mali by viac šíriť pozitívne svedectvá o kresťanskom živote. Zároveň treba podporiť šírenie kresťanskej zvesti aj cez svetské médiá. Spoluúčasť Ako prežívame spoluúčasť na živote Cirkvi

23. **Vedomie o potrebe spoluúčasti je v rôznych oblastiach Slovenska veľmi odlišné.** Mnohí účastníci nechápali, čo si majú pod pojmom spoluúčasť predstaviť. Často ju vnímali len ako účasť na liturgii, alebo **mali pocit, že majú dosť svojich povinností.** Duchovný život je pre nich len „sviatostný servis“ poskytovaný Cirkvou. Viacerí sa vôbec nad touto otázkou nezamýšľali. Väčšia časť si však uvedomuje svoju zodpovednosť a vidí ju napríklad v modlitbe za Cirkev, v poslušnosti hierarchii, príkladnom živote a svedectve, aktívnej pomoci či podieľaní sa na ministériách a iných službách v Cirkvi.

24. Ani zo strany niektorých autorít sa nevníma potreba spolupráce s laikmi a nedoceňuje sa jej význam pre Cirkev. Laici očakávajú, že zo strany biskupov a kňazov budú častejšie zaznievať hlasy o dôležitosti laického svedectva a apoštolátu. Zvykový model vzťahu kňaza a veriacich je 6 účastníkmi stretnutí považovaný za sčasti nefunkčný, no neodmietajú autoritu kňaza ako takú, ale len autoritársky štýl správania sa niektorých.

25. Na mnohých miestach rastie vedomie o potrebe spoluúčasti na misii Cirkvi, a to nielen z dôvodu klesajúceho počtu kňazov. Laici nechcú byť iba zdrojom fyzickej a finančnej pomoci, chcú viesť dialóg ako rovnocenní partneri v úcte. No na druhej strane často im chýba spontánnosť v angažovaní sa a skôr pasívne čakajú na oslovenie zo strany hierarchie, na pozvanie a podporu od kňaza. **V mnohých farnostiach sú už dobrovoľnícke služby (animátori, katechéti, upratovanie, kostolníci, spevokoly, mimoriadni rozdávatelia sv. prijímania) zabehnuté** a laici sa podieľajú aj na príprave k sviatostiam. Realizuje sa aj formácia laických spolupracovníkov v rôznych službách (katechéta, organista) a ministériách (lektor, akolyta).

26. Zo synodálnych syntéz vyplynulo, že napriek dobrým príkladom, sú ekonomické, no najmä farské pastoračné rady poväčšine nefunkčné, existujú len formálne alebo vôbec neexistujú, a to tak na farskej, ako aj na diecéznej úrovni. Priama spoluúčasť na rozhodovaní nie je bežná, ani podporovaná. Niekedy sa ukazuje úplná svojvoľnosť kňaza či biskupa pri rozhodovaní (napr. pri spravovaní majetku či iných pastoračných rozhodnutiach).

27. V gréckokatolíckych synodálnych skupinách sa spomínala tiež otázka kňazských rodín a kňazských manželiek a zazneli mnohé praktické podnety týkajúce sa nielen potreby ich duchovnej formácie, ale aj osobitnej citlivosti voči týmto rodinám a potreba ich materiálneho zabezpečenia v prípade predčasnej smrti manžela. **Otázka adekvátneho ohodnotenia zaznela aj v súvislosti s rímskokatolíckymi kňazmi.** Kam nás vedie Duch (ohľadom spoluúčasti)

28. Konzultácie priniesli poznanie, že v Božom ľude (tak zo strany zasvätených, ako aj laikov) absentuje pocit spoluzodpovednosti a spolupatričnosti a nechápe sa princíp subsidiarity. Ukazuje sa ako potrebné lepšie sa oboznámiť s významom, potrebou a možnosťami spoluúčasti. K jej posilneniu prispieva aj transparentnosť fungovania farností (napr. písaním a zverejňovaním zápisníc zo zasadaní poradných orgánov) či informovanosť o existujúcich štruktúrach a službách v Cirkvi (farské a diecézne rady, centrá pre rodinu a pod.). Bolo by vhodné zväziť profesionalizáciu niektorých laických služieb. Mohlo by ísť napríklad o vytvorenie novej administratívnej pozície, príp. pozície pastoračného asistenta. Zaznelo tiež, že komunitný štýl vedenia farnosti za pomoci pastoračnej rady a rozlišovania by umožnil kontinuitu života farnosti aj po odchode kňaza.

29. **Pre plnšie prežívanie spoluzodpovednosti je nevyhnutné skvalitniť formáciu zodpovedných v Cirkvi, najmä ohľadom chápania a podpory spoluúčasti/synodality. Podnecovať, zapájať, usmerňovať a napomáhať spoluúčasť na živote Cirkvi vo zverenej časti Božieho ľudu a delegovať časť zodpovednosti je jednou z úloh autority. Pritom je potrebné vyhýbať sa elitárstvu, rodinkárstvu a tomu, že všetko budú robiť stále tí istí, viesť ľudí k angažovanosti a iniciatívnosti. Od kňaza ľudia očakávajú, že bude skôr pastierom než manažérom.** Zaznela túžba, aby bol väčší priestor dávany ženám, brali sa vážne ich schopnosti vidieť konkrétne, aby bol vypočutý ich názor na život, na svet, na rozličné problémy a bola im daná možnosť podieľať sa na spolurozhodovaní. Rovnako mladí ľudia túžia po zverení väčšej zodpovednosti, napríklad pri organizovaní liturgie či programov určených pre nich. 7

30. Spoluúčasť sa často spája so slávením liturgie, v niektorých spoločenstvách to vyjadrili veľmi silne: „Liturgia je náš život“. Zazneli však aj hlasy, že laici, vrátane detí a mladých, **nerozumejú liturgickým symbolom a gestám, a preto je potrebné posilniť liturgickú formáciu,** nielen v rámci prípravy na prijatie sviatostí. **Bolo by vhodné viac zapájať do slávenia deti a mládež, motivovať ich na službu pri liturgii, vysvetľovať im časti liturgie aj pomocou moderných technológií. Na mnohých miestach si žiadajú liturgiu za účasti detí a mladých,** niekde majú záujem o ministrovanie dievčat. **Slávenia a homílie sa niektorým javia ako príliš dlhé, chýbajú homílie osvetľujúce aktuálne témy, komentáre k čítaniam a väčšie využívanie variability liturgických foriem. Ľudia by ocenili príhovory obsahujúce exegézu Písma a vysvetľovanie učenia Cirkvi.**

31. Potreba hlbšej liturgickej formácie – ale aj ďalších zmien v seminárnej výchove, napríklad menej autoritatívnej formy výučby – zaznela aj z vyjadrení samotných seminaristov, ktorí ako dôsledok „liturgickej neformácie“ (v rímskom obrade) vnímajú to, že „vznikajú medzi kňazmi dva extrémny, keď **jedna skupina kňazov svojvoľne upravuje a manipuluje liturgiu**“ a druhá, **v domnienke, že správne slávenie spočíva v striktnom pridržiavaní sa noriem,** sa prikláňa k strnulému sláveniu z minulosti (myslí sa tridentská liturgia), pričom po účasti na takejto liturgii skonštatovali, že bola uzatvorená veriacim.

32. Niektorým viac vyhovuje tradičný spev s organom a iným modernejšie žánre, no v syntézach zaznelo, že **na liturgii by nemalo ísť o sebaaprezentáciu organistu či kantora, alebo o koncert spevokolu, ktoré by nemali nahrádzať, ale naopak, napomáhať spoločný spev.** Niektorí poukazovali na zastarané texty z Jednotného katolíckeho spevníka, ktorý by podľa nich bolo dobré nahradiť aktuálnejším. **Cirkevné spevokoly sú formou služby spoločenstvu, a preto ich treba podporovať.** V syntézach tiež zaznelo, že by bolo vhodné sláviť liturgiu osobitne pre Rómov (prípadne pre iné menšiny), zohľadniac ich kultúru a prežívanie viery.

33. Syntézy ukázali **potrebu zavádzať a podporovať farskú katechézu**, sprevádzanie po prijatí sviatostí (mystagogickú katechézu) a **trvalú formáciu kňazov a laikov**, ako aj potreba seriózneho, aj viacročného predkrstného alebo pokrstného katechumenátu pre dospelých. Dôležité je upevňovať povedomie farskej rodiny prostredníctvom slávení pri rôznych príležitostiach (krsty zahrnuté do slávenia nedeľných bohoslužieb) a využívať evanjelizačný charakter slávení sviatostí (krstu, sviatosti birmovania resp. myropomazania, sobáša, prvého resp. slávnostného svätého prijímania) a pohrebov.

34. Zo synodálnych konzultácií niektorých umelcov zasa vyplynula túžba po dialógu a rešpekte, vnímajú totiž, že súčasné umenie a Cirkev sa navzájom čoraz viac od seba vzdďaľujú, čo sa negatívne prejavuje v sakrálnych priestoroch. Misia Ako prežívame misiu Cirkvi

35. Podobne ako spoluúčasť aj chápanie misie sa v rôznych diecézach ukázalo byť na rozličnej úrovni, a podľa toho bola táto téma aj viac alebo menej diskutovaná. Niekde silnie vedomie spoluzodpovednosti za misiu, no inde sa misia spája skôr so šírením viery vo svete a nie je vedome reflektovaná ako súčasť náboženskej skúsenosti, osobnej či rodinnej účasti na misii.

36. Z pohľadu účastníkov synodálnych konzultácií existujú mnohé misijné aktivity Cirkvi, ktoré sú oceňované aj zo strany sveta. Ide najmä o konkrétnu prácu v oblasti školstva, charity, starostlivosti o starých a chorých, alebo o marginalizované skupiny. Vo viacerých výstupoch 8 zaznelo, že misia kresťana predpokladá v prvom rade potrebné ľudské vlastnosti a ochotu pomáhať: „Ak nevieme kráčať ako ľudia, ťažko môžeme ísť cestou kresťanstva a už vonkoncom nebudeme vydávať svedectvo o Kristovi.“ Zaznelo tiež, že „misia sa prejavuje v tom, že kresťan má oči otvorené voči potrebám iných, aby mohol pomôcť, kde sa dá“.

37. Širšej spoluúčasti na misii Cirkvi podľa syntéz bránia viaceré vnútorné príčiny (hriech, lenivosť, ľahostajnosť, strach, absencia osobného vzťahu s Kristom, smútok a ustaranosť, individualizmus, „neochota opustiť svoju komfortnú zónu, aby sme si nerobili problémy“) a tiež vonkajšie príčiny (nejasné stanoviská zo strany biskupov, nejednota medzi kňazmi a laikmi, násilné spôsoby evanjelizátorov, ideologizácia, konzumizmus, a nedostatok priestoru na vzájomný rozhovor s ľuďmi s podobnými názormi). Prekážkou sú aj takí kňazi, ktorí žijú kňazstvom len ako zamestnanie a tiež negatívna skúsenosť s pastiermi, ktorých život nezodpovedá tomu, čo hlásajú.

38. Problémom je aj spôsob ohlasovania, ktoré sa viac orientuje na konfrontáciu s chybnými postojmi tých druhých, pričom dôležitejšie je odovzdávať radosť z viery a svedectvo o jej prežívaní vo svete. Účastníci vnímajú ako škodlivé zneužívanie náboženstva v politických, ekonomických a sociálnych témach. Misijná činnosť sa často prejavuje ako obrana proti rôznym ideológiám a tiež niektorí kresťania podliehajú pokušeniu ideologicky prezentovať vybrané aspekty kresťanstva. Misiu brzdí aj istá rétorika Cirkvi, ktorá je málo zrozumiteľná, nielen pre osoby mimo náboženského kontextu. Ľuďom je vzdialené aj posolstvo Cirkvi, lebo nechápu jeho súvis s ich životom a hodnotami. Ako problém sa ukazuje „život odtrhnutý od reality a prežívaný v ideovej bubline“ zo strany niektorých predstaviteľov Cirkvi ako aj niektorých jej členov.

39. Ukázalo sa, že v **rodinách sa temer nerozpráva o viere a že mnohí majú problém hovoriť o svojej viere pred spolupracovníkmi či inými ľuďmi. Ľudia sa boja hovoriť o viere, lebo majú chabé znalosti, boja sa posudzovania a zlyhania.** Viacerí rodičia považujú za zlyhanie, že ich deti „nechodia do kostola“, resp. sú neveriace. Naopak, **pozitívnu úlohu v misii zohrávajú kresťanské rodiny, ktoré svedčia o viere nielen vo vnútri, ale aj navonok, svojim životom.**

40. Treba ďalej rozvíjať systematický dialóg Cirkvi so spoločnosťou. Potrebná je pokora a vedomie, že sa môžeme obohatiť navzájom, že **osoby, ktoré sú názorovo, kultúrne alebo vierou odlišné, nie sú naši nepriatelia, ale sú to ľudia, ku ktorým nás posielal Kristus, aby**

sme boli jeho svedkami. Do dialógu so spoločnosťou je potrebné vstupovať bez strachu a predkladať svoj pohľad s úctou. Zaznelo tiež, **aby sa nezabúdalo** na sprevádzanie laikov v ich profesionálnom živote a na podporu ľudí aktívnych v spoločnosti a politike, či **na spoluprácu farnosti s miestnym zastupiteľstvom.** Kam nás vedie Duch (v misii)

41. Ľudia snívajú o Cirkvi, v ktorej budú dôverné vzťahy ako v rodine a kde budú pod duchovným vedením kňazov niest' „jeden za druhého duchovnú zodpovednosť“. Laici túžia po hlbšom poznaní a prežívaní svojej viery a potrebujú kreatívne ponuky ako sa zapojiť do misie, zohľadňujúce ich životné podmienky (časové, rodinný rytmus a pod.). Chýba im tiež misijná formácia zameraná na vnímanie misie ako súčasť osobného povolania k svätosti a sprevádzanie pri rozlišovaní Božej vôle a preberaní zodpovednosti za vlastné rozhodnutia. Dôležité však je nielen sprevádzať laikov v ich profesionálnom živote, ale aj rešpektovať ich odbornosť, v ktorej prispievajú k budovaniu nášho spoločného domu, realizujú vlastnú misiu vo svete. Cieľom 9 je budovať vedomie, že všetci sme pozvaní byť autentickými Kristovými učeníkmi, aby sa z nášho života dalo vyčítať posolstvo viery (kerygma).

42. Vníma sa ako zvlášť potrebné zvyšovať citlivosť a otvorenosť voči podnetom Ducha Svätého, učiť sa rozlišovať Božiu vôľu v živote a spoliehať sa na vedenie Ducha Svätého, ktorý je hlavným aktérom misie a oduševňuje všetky aktivity. Zároveň **nebrániť jeho účinkovaniu, pri rešpektovaní autority Cirkvi.**

43. Ako dôležité sa javí kritérium pravdivosti a autenticity: pravdivo opisovať realitu, nezakrývať negatívne javy, nebyť farizejský a nezametať problémy pod koberec, ale ich riešiť. Vzdať sa prezentovania obrazu dokonalej Cirkvi, ktorý stále živíme navonok i dovnútra. Takto vytvorený obraz dokonalosti zahmlieva skutočnosť, že sme všetci len na ceste a musíme akceptovať, že zlyhania sú jej súčasťou. Silne to zaznelo vo vyjadrení: „Ak si nevyčistíme vlastný dvor, zasypú nás naše vlastné odpadky, akokoľvek pekne vyzerá naša fasáda“. Inšpirujúce v tomto smere bolo aj svedectvo seniorov: „Pri oslovovaní sekulárneho sveta často pôsobíme ako tí, ktorí už všetko vedia, poznajú a vlastnia pravdu. Treba načúvať, hľadať s hľadajúcimi, pochybovať s pochybujúcimi. Svedčiť o viere, ale spôsobom láskavým, chápacím a plným porozumenia. Dôležité je osobné oslovenie, vlastné svedectvo, ktoré povzbudí, aby si hľadajúci kládli otázky, aby rozmýšľali a hľadali.“

44. Pokiaľ ide o oblasť ekumenizmu, zo syntéz vyplynulo, že vzťahy s príslušníkmi iných kresťanských tradícií sú väčšinou korektné, rodinné, priateľské (spoločné podujatia komunitné i duchovné, charitatívna služba). Príklad iných kresťanských cirkví podnecuje k dôkladnejšiemu štúdiu biblických textov, k vytváraniu malých spoločenstiev, k osobnej modlitbe a k aktívnejšiemu záujmu pastierov o zverený ľud. Pozitívne tiež účastníci konzultácií hodnotili prítomnosť osôb z inej kresťanskej cirkvi v ich spoločenstvách (modlitby matiek). Ako negatíva boli spomenuté predsudky voči nekatolíkom, slabé poznanie a vedomie identity u katolíkov, tiež nepriznanie si vlastných vín zo strany Cirkvi. Preto sa stále ukazuje ako veľmi potrebné prehlbovať ekumenický dialóg, aj s ohľadom na veľký počet zmiešaných manželstiev.

45. Celá synodálna skúsenosť ukázala, že ako Boží ľud sme schopní sa spolu modliť a vytvárať spoločenstvo na liturgii, ale aj pri rozlišovaní a rozhodovaní v Cirkvi. Nebojíme sa otvárať aj ťažké a boľavé problémy a komunikovať o nich. Napriek počiatocnej obave, že ostaneme na úrovni presvedčania samých seba, že je všetko v poriadku, sa ukázalo, že zapojení účastníci synody sa neboja pravdy a chcú v nej žiť. Pre Cirkev na Slovensku zostáva výzvou počúvať a zapojiť väčšie množstvo veriacich, a tiež vtiahnuť do tohto procesu viac ľudí z okraja cirkevného spoločenstva.

46. Na Slovensku je viditeľná túžba veriacich, laikov aj klerikov, hovoriť o živote Cirkvi a o jej poslaní a vlastnej angažovanosti. Zdá sa, že táto synoda naštartovala nové nadšenie pre autentický dialóg. Veriaci chcú, aby sa ich podnety odzrkadlili v praktickom živote Cirkvi. Tiež

bolo citelné, že na všetkých úrovniach života Cirkvi sú isté spôsoby už tak zabehnuté a vtláčené do myslenia, že synodu niektorí vnímali ako ich narušenie a vyrušenie z pokojného status quo.

47. Prežívanie viery sa ešte stále chápe do veľkej miery len ako osobná duchovná záležitosť, prejavuje sa účasťou na liturgii a zameriava na prijatie sviatostí. **Cirkev je vnímaná ako samostatný subjekt, stotožňuje sa s hierarchiou a zasvätenými**, pričom jej povinnosťou je poskytovať „sviatostný servis“ a vo vzťahu k svetu „zastávať veriacich“. Súvisí s tým aj prežívanie viery skôr 10 v pozícii poslušnosti voči autoritám. **Náboženský život je u mnohých formálny a tradičný, lipne sa na zvykovosti – „vždy sa to tak robilo“, chýba kreativita a autentický dialóg.**

48. Čoraz viac však silnejú hlasy po väčšej spoluúčasti laikov na živote Cirkvi (najmä v mestách), prejavujúcej sa nielen vo vzťahu k materiálным dobrám, ale aj v podieľaní sa na pastoračnej a evanjelizačnej misii a na rozhodovacích procesoch na úrovni farnosti i diecézy. Túžia po Cirkvi ako spoločenstve ľudskej blízkosti, prijatia a otvorenej komunikácie, ktorej základ vidia vo formovaní malých spoločenstiev. Ako model spájania viery so životom môže slúžiť rodina, kde sa vďaka sviatosti manželstva akoby stiera rozdiel medzi profánnym a posvätným. Tak sa všetko, čo manželia prežívajú, stáva slávením sviatosti manželstva. Život Cirkvi má vychádzať z liturgie, ale neobmedzovať sa len na liturgické slávenia a ľudové pobožnosti. Preto aj spoluúčasť chápanú najmä v oblasti života vo farnosti a liturgie je potrebné obohatiť o širšie povedomie o zodpovednosti voči celému spoločenstvu Cirkvi, ako aj zodpovednosti Cirkvi a každého jej člena voči spoločnosti a tým, ktorí sú mimo Cirkvi.

49. Pokiaľ ide o víziu Cirkvi, Boží ľud stále považuje zasvätených mužov a ženy za pilier pri hľadaní Božieho hlasu a za nositeľov Božej vízie a obracia sa na nich, napriek sklamaniam z niektorých jej služobníkov. To zaväzuje zasvätených k rozlišovaniu Božej vôle a snahe poznať realitu života. Práve aplikovanie poznania z viery – nielen v oblasti morálky – v súčasnom kontexte osobného i spoločenského života sa ukazuje ako najproblematickejšie. Kňazi o tom pravidelne nehovoria a laici nedokážu pochopiť ako Božie slovo súvisí s praktickým životom. Duch Svätý nás pozýva hľadať spôsoby, ako sa evanjelium môže stať svetlom pre život.

50. Ukazuje sa ako potrebné prejsť od statickej a uzavretej k dynamickej a otvorenej pastorácii, k rozvíjaniu duchovného života, privádzaniu ľudí k živému vzťahu s Ježišom, aby sa naučili zotrvať v Kristovej prítomnosti (adorácia) a osobnej modlitbe. Dôležitá je tiež katechéza a formácia, lebo nesprávne chápanie spoluúčasti a misie vyplýva z nedostatočného chápania a prežívania učeníctva. Cieľom je byť si navzájom misionármi (a to aj vo vzťahu laik a kňaz) a v duchu subsidiarity preberať zodpovednosť nielen za osobný život, ale aj za život Cirkvi. Vo vyjadrovaní ako aj v živote veriacich sa ako najdôležitejšia ukazuje autenticnosť a pravdivosť.

51. Napriek výzve Svätého Otca, aby sa synodalita opäť stala každodenným štýlom života Cirkvi, zo synodálneho procesu je zrejmé, že existuje veľké pokušenie uzavrieť proces záverečným dokumentom. Tí však, ktorí sa do synodálneho kráčania aktívne zapojili, vedia, že náš kresťanský život je o poctivom hľadaní Božej vôle, o vzájomnom autentickom dialógu a o rozhodovaní podľa tejto metódy. Z viacerých strán zaznievali túžby jednotlivcov i spoločenstiev pokračovať v synodálnej skúsenosti. To si ale vyžaduje konkrétne zmeny v chápaní a v praktickom živote cirkevného spoločenstva.

Vypracoval redakčný tím v Bratislave 12. augusta 2022

Schválil: Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup metropolita a predseda KBS V Bratislave 15. augusta 2022

Výňatok zo záverečnej syntézy synodálneho procesu, ktorú KBS posielala do Ríma

25. Na mnohých miestach rastie vedomie o potrebe spoluúčasti na misii Cirkvi, a to nielen z dôvodu klesajúceho počtu kňazov. Laici nechcú byť iba zdrojom fyzickej a finančnej pomoci, chcú viesť dialóg ako rovnocenní partneri v úcte. No na druhej strane často im chýba spontánnosť v angažovaní sa a skôr pasívne čakajú na oslovenie zo strany hierarchie, na pozvanie a podporu od kňaza. **V mnohých farnostiach sú už dobrovoľnícke služby (animátori, katechéti, upratovanie, kostolníci, spevokoly, mimoriadni rozdávatelia sv. prijímania) zabehnuté a laici sa podieľajú aj na príprave k sviatostiam. Realizuje sa aj formácia laických spolupracovníkov v rôznych službách (katechéta, organista) a ministériách (lektor, akolyta).**

31. Potreba hlbšej liturgickej formácie – ale aj ďalších zmien v seminárnej výchove, napríklad menej autoritatívnej formy výučby – zaznela aj z vyjadrení samotných seminaristov, ktorí ako dôsledok „liturgickej neformácie“ (v rímskom obrade) vnímajú to, že „vznikajú medzi kňazmi dva extrémny, keď **jedna skupina kňazov svojvoľne upravuje a manipuluje liturgiu**“ a druhá, v domnienke, že správne slávenie spočíva v striktnom pridržiavaní sa noriem, sa prikláňa k strnulému sláveniu z minulosti (myslí sa tridentská liturgia), pričom po účasti na takejto liturgii skonštatovali, že bola uzatvorená veriacim.

32. Niektorým viac vyhovuje tradičný spev s organom a iným modernejšie žánre, no v syntézach zaznelo, že **na liturgii by nemalo ísť o seba prezentáciu organistu či kantora, alebo o koncert spevokolu, ktoré by nemali nahrádzať, ale naopak, napomáhať spoločný spev.** Niektorí poukazovali na zastarané texty z Jednotného katolíckeho spevníka, ktorý by podľa nich bolo dobré nahradiť aktuálnejším. Cirkevné spevokoly sú formou služby spoločenstvu, a preto ich treba podporovať.

([Synteza-synodálneho-procesu.pdf](#))

Rozhovor s Veronikou Šotovou o názoroch rôznych skupín veriacich na cirkev aj o synode „na chodníku“.

Veronika Šotová, matka troch detí, ktorá sa angažuje vo Farnosti Svätej rodiny v bratislavskej Petržalke.

V rozhovore opisuje, ako sa zapojila do synodálneho procesu a v čom ju prekvapili rozdiely medzi skupinami, s ktorými viedla synodálne konzultácie. Rozpráva aj o tom, či možno prilákať do života farnosti ľudí, ktorí nechodia do kostola pravidelne.

Zapojili ste sa do synodálneho procesu vo svojej farnosti. Čo to zahŕňalo?

Moderovala som synodálne konzultácie, teda rozhovory s niektorými skupinami. Zapisovala som si, čo hovoria, a sumáre som potom odovzdala nášmu farskému koordinátorovi.

Chcem povedať, že nešlo o nejaký zber dát, ktorý sa bude medializovať, ale išlo o stretnutia v dôvere, počas ktorých sme sa navzájom v pokore počúvali a uvažovali sme nad tým, čo chce Duch Svätý cez každého z nás povedať, aby sme si lepšie rozumeli a naozaj kráčali spoločne v cirkvi.

Mali sme skupinu žien, ktoré sú aktívne vo farnosti, potom sme oslovili rodičov prvoprijímajúcich detí, pretože sme chceli vypočuť názory ľudí, z ktorých časť možno nechodí do kostola pravidelne. No a stihla som aj stretnutie s birmovancami, s prvoprijímajúcimi deťmi a ešte aj s deťmi takých aktívnych farníkov, teda nás. Každá skupina mala svoje špecifiká.

Podme teda postupne. Čo zaznievalo na stretnutí s angažovanými ženami?

Väčšinou sme riešili, čo robiť inak a lepšie vo farnosti, hlavne ako prilákať ďalších, najmä rodiny. V tomto období u nás vo farnosti beží príprava na Svetové stretnutie rodín, ktoré bude koncom júna v Ríme, ale zároveň aj v diecézach a aj samotných farnostiach. Začali sme preto robiť tzv. rodinné nedele, čiže počas omše je kázeň zameraná na deti, po omši sa stretneme v pastoračnom centre, tam sú katechézy, zdieľanie. Dokonca vždy jedna rodina pripravila aj obed, aby sa ľudia nemuseli ponáhľať po svätej omši domov variť.

Na tieto stretnutia sme však väčšinou prišli len tí istí. Zrazu sa tam objavila aj jedna nová rodina, ktorá sa chcela začleniť. Počas spoločného zdieľania vyšlo najavo, že o žiadnych akciách, ktoré robíme, nevedeli. Prekvapilo nás to a aj trochu sklamal, lebo sa snažíme dávať informácie o všetkom, čo sa vo farnosti deje. Na synodálnych stretnutiach sme teda riešili aj to, kde je chyba.

Na čo ste prišli?

Zamýšľali sme sa, čím to je, čo robiť inak, a došli sme k tomu, že my sa síce môžeme snažiť, ale musí byť aj odvaha z druhej strany. Všetky informácie sú na stránke, v oznamoch, snažíme sa ľudí pozývať osobne.

Neskôr aj tá pani, ktorá vravela, že nevedeli o akcii, sama priznala, že registrovala pozvania, ale že predtým nemala odvahu. Zdá sa, že ľudia si myslia, že na farských akciách budú len ľudia, čo sa poznajú a sú kamaráti, a majú ostych prísť medzi nich.

Laici a kňazi približujú, čo ľudia hovoria o cirkvi. „Garantujeme, že sa to dostane biskupom,“ hovorí jeden z koordinátorov.

Je to však tak trochu začarovaný kruh – ľudia nemajú záujem prísť a potom sme tam logicky tí istí a možno pôsobíme ako uzavreté spoločenstvo. Preto sme rozmýšľali, že cestou by mohla byť napríklad neformálna káva alebo čaj po svätej omši, kde je pre ľudí jednoduchšie, aby sa zastavili a mohli sme vzájomne nadviazať kontakt. Alebo práve teraz pripravujeme farský deň, ktorý môže byť dobrou príležitosťou na spoznanie nových ľudí a utuženie vzťahov.

Dospeli sme teda k záveru, že nemusíme pritiahnúť všetkých, ale máme byť otvorení pre tých, ktorí sú ochotní, a uľahčiť im cestu medzi nás.

Ako vyzeralo stretnutie s rodičmi detí, ktoré idú na prvé sväté prijímanie?

Išlo o skupinu, v ktorej sme ľudí nepoznali. Veľká časť z nich nechodí do kostola pravidelne, takže nás zaujímali ich pohľady na otázky, ktoré sa otvárajú v rámci synody. Bolo pekne vidieť rozdiel v tom, že kým na spomínaných stretnutiach s aktívnymi farníkmi sme riešili praktické veci zo života farnosti, v tejto skupine dominovali úplne iné témy.

Napríklad?

Napríklad nám povedali, že nevedia o aktivitách vo farnosti, čo sa tam deje, a pýtali sa, kde nájdu informácie. Vravíme im, že na webovej stránke, na výveske, v oznamoch. Ukázalo sa, že ľudia nie sú ochotní si sami dohľadávať informácie.

Niektoré ženy, ktoré boli prítomné na tom stretnutí, priznali, že keď majú neveriaceho manžela, tak je pre ne náročnejšie zapojiť sa alebo začleniť, lebo nemajú energiu alebo chuť prehovárať ho, prečo by mal ísť do kostola alebo na farskú akciu, a tak radšej strávia ten čas inak. No a potom zaznievali výčitky voči cirkvi.

V čom?

Napríklad pápež František sa im páči, súhlasia s ním. Pápež ide podľa nich von k ľuďom, ospravedlní sa za nejaké kauzy.

Spomenula som im ako svetlý príklad biskupa Jozefa Hal'ka. Na vianočných trhoch mal stánok, kde sa s ním dalo porozprávať, alebo spovedal na stanici a vo vlaku. Boli z toho prekvapení.

Uvedomila som si, že my, aktívni veriaci, ho sledujeme a vieme o jeho aktivitách a zdá sa nám to normálne, ale títo ľudia – povedzme na periférii – majú len všeobecný obraz o biskupoch, zrejme ovplyvnený médiami. A keď jeden robí niečo inak, nezachytia to a potom zovšeobecňujú.

Ľudia, s ktorými ste sa rozprávali, mali pocit, že synoda má zmysel?

Ja som im predstavila synodu ako privilegium, že pápež robí takúto celosvetovú diskusiu. A možno zmena nepríde hneď, ale má to zmysel. Povedali sme im, že každý môže povedať svoj názor a my to posunieme ďalej.

Napríklad matky prvoprijímajúcich detí priznali, že doteraz sa ich v cirkvi nikto na nič nepýtal, jednoducho majú predstavu, že cirkev funguje tak, že prídu do kostola, kňaz povie na kázni, ako majú žiť, a hotovo.

Ony boli teda skôr prekvapené, že sa ich pýtame, a preto až tak neriešili, či to má zmysel. Skôr to vnímali osobne, že sa mohli s niekým porozprávať.

Mimochodom, naše aktívne ženy, teda prvý typ stretnutia, o ktorom som hovorila, boli veľmi nadšené z toho, že sme sa stretli. Chcú dokonca pokračovať v stretávaní sa, možno si budeme čítať úryvky z Písma alebo niečo podobné. Bol to pre ne impulz.

Doteraz ste nemali stretnutie s týmito ženami, stretli ste sa teda len ad hoc kvôli synode?

Áno, zavolali sme ich ako aktívne ženy z farnosti, ale nič pravidelné sme spolu doteraz nemali. Uvidíme, čo bude ďalej.

Aj pre mňa osobne to bolo veľmi obohacujúce. Zavolala som na tie stretnutia aj dve mladé mamičky – jedna je nepokrstená, ale chce sa dať pokrstiť a druhá bola pokrstená pred štyrmi rokmi. Vraveli, že nemajú v okolí nikoho, s kým by sa pozdieľali, preto vznikla túžba pokračovať.

Inak, synoda u nás spôsobila aj posilnenie medzigeneračných vzťahov.

Ako?

Jedna seniorka sa prišla pozrieť na naše synodálne stretnutie s aktívnymi ženami a ja som zase prišla na ich – seniorské. Začala sa v istom zmysle generačná výmena, lebo dovtedy sme sa navzájom nepoznali. Spomínaná pani už dlhšie chcela spraviť nejaké prepojenie a až teraz to začalo fungovať.

Mali sme stretnutie na tému rodiny a starých rodičov, ale väčšinou sme sa tam stretávali mladé rodiny, no teraz sme pozvali aj seniorov a je to dobré aj pre farnosť. Vnímam to ako ďalšie ovocie synody.

Spomínali ste aj stretnutie s birmovancami. Aké bolo?

Najprv som spravila synodálne stretko s 12- a 13-ročnými, čo sú deti nás, aktívnych rodičov vo farnosti, a až potom s birmovancami. Riešili sme úplne iné témy.

Počas debaty s birmovancami som zistila, že nikto z nich sa necíti byť súčasťou Cirkvi. Pritom už deti pred prvým sv. prijímaním učíme, že sa stávajú súčasťou Cirkvi po krste. Birmovanci si myslia, že nie sú súčasťou Cirkvi, lebo sa nezapájajú, nie sú aktívni, alebo že na omši je málo ich rovesníkov.

V jednom momente som sa ich priamo opýtala, kto z nich verí v existenciu Boha. Prihlásili sa mi dvaja z ôsmich.

Čože?

Áno. Potom som to s nimi riešila. Postoj tých zvyšných šiestich sa mi javil takto: vedia, že „niečo“ asi existuje, ale sú v kritickom veku, keď všetko skúmajú a pýtajú sa. Nemyslím si, že úplne popierajú Boha, oni možno veria, len si nie sú istí, či to je Boh a či platí to, v čom boli vychovaní. Vidím veľký priestor na prácu s týmito mladými, len sa musia dostať k ľuďom, ktorí im budú vedieť dať odpovede na ich otázky.

Vraveli mi totiž, že ani rodičia ich často nepočúvajú. Dokonca mi povedali, že nech si dám pozor, keď budú moje deti v puberte a prídu, že niečo chcú, aby som ich počúvala. Títo birmovanci sa všetci zhodli na tom, že rodičia im nevenujú dostatočnú pozornosť, keď od nich niečo potrebujú. Mnohokrát sú zamestnaní mobilom alebo televíziou.

V takom prípade nemajú s kým rozoberať veci, ako sú otázky viery. Pokiaľ nemajú šťastie na katechéta alebo kňaza.

Ešte ste spomínali stretnutie s deťmi...

To bolo milé. Išlo o deti z môjho stretku, dala som im len tri otázky a mohli aj kresliť. Pýtala som sa, nech úprimne povedia, ako prežívajú omšu, či je to pre ne dlhé alebo nudné. No a ony všetky kreslili srdiečka a Pána Ježiša.

Mala som ešte stretnutie s prvoprijímajúcimi deťmi, chcela som to porovnať s tými deťmi, ktoré chodia na sv. omše pravidelne.

Prvoprijímajúce deti boli tiež väčšinou zapálené pre vieru a pre Ježiša, ale problém som videla v rodičoch, ktorí napr. už niektoré deti prehlásili z náboženstva na etiku na budúci školský rok. Deti hovorili, že by rady chodili do kostola a napríklad aj do speváckeho zboru aj naďalej, ale nemá ich tam kto odvieť a samých ich ešte rodičia nepustia.

Vo svojej farnosti ste skúsili aj tzv. synodu na chodníku. O čo ide?

Uvedomili sme si, že ľudia na periférii, teda pokrstení ľudia, ktorí nechodia do kostola, prípadne sú zranení alebo majú inú ťažkosť, neprídu za nami.

Tak sme skúsili osloviť ľudí v inom prostredí. Ja konkrétne som sa rozprávala s jednými kamarátmi – nazvem ich vlašní kresťania, lebo nechodia pravidelne –, boli sme na ihrisku a pýtala som sa ich, prečo nechodia, čo im chýba alebo čo by uvítali vo farnostiach. Bola to zaujímavá spätná väzba.

Čo vraveli?

Kázňam nerozumejú, čo môže byť pravda, ak nechodia pravidelne a chýbajú im vedomosti. Môžu byť pre nich ťažké, dlhé. Potom spomínali, že by uvítali aj v nedeľu detskú omšu, lebo by to zabavilo deti.

Inak, veľa ľudí nechodí do kostola, lebo majú malé deti. Skrátka, menej presvedčení ľudia idú tou ľahšou cestou.

Čiže jeden z podnetov bol, aby bola v nedeľu detská omša, že potom aj oni rozumejú kázňam lepšie.

Budete ešte skúšať ďalších ľudí osloviť takto „na chodníku“?

Napísala som našim rodinám prosbu, aby spravili podobný neformálny rozhovor pred školou, škôlkou, v práci, na ihrisku, hocikde, kde stretnú takýchto ľudí. Nech spravia krátky zápis a pošlú mi to. Lebo títo ľudia neprídu, aj keď ich pozvete.

Prišlo mi pár podnetov od niekoľkých ľudí. Spomínali sa tam najmä výhrady voči Cirkvi, kňazom. Nedá sa to úplne jednoducho zosumarizovať, každého trápi niečo iné.

Spomeniem aspoň pár príkladov. Pokrstení rodičia chceli dať dieťa na prvé sväté prijímanie, ale nakoniec ho nedali, pretože prípravy boli príliš často, teda každú stredu, a potom v nedeľu treba ísť zase do kostola.

Katolíci, ktorí chodievajú každú nedeľu do kostola, ale nepristupujú k sv. prijímaniu, pretože už niekoľko rokov neboli na spovedi. Majú strach prísť za kňazom. Človek bez sviatostí túži po Bohu a navštevovať omše, ale hanbí sa, pretože nevie, čo sa má v kostole robiť, kedy sa sedí, kedy stojí. Niektorí sa vyjadрили, že nemajú dôvod chodiť do kostola, keď ľudia, ktorí tam chodia, sa správajú inak, ako sa káže v kostole. Nieкто nedôveruje kňazom, pretože pri spovedi mu rôzni kňazi povedali iný názor. Nieкого odrádzajú sexuálne škandály, iného majetky Cirkvi.

Keď absentuje živá viera a vzťah s Bohom, tak človek nehľadá spôsoby, ako by sa to dalo, ale skôr dôvody, prečo na omšu nepôjde. Je to škoda, ale takýchto príbehov a názorov je okolo nás veľa.

Vatikán 15. júna (RV) Prinášame rozsiahle časti rozhovoru pápeža Františka s desiatkou šéfredaktorov jezuitských kultúrnych časopisov z európskych krajín vrátane Slovenska, ktorých prijal na audiencii 19. mája. Pri poldruhodinovom stretnutí Svätý Otec odpovedal spontánnymi slovami na položené otázky. Vo veľkej miere sa venoval bolestnej realite vojny na Ukrajine a odpovedal aj na ďalšie otázky, ako napr. o situácii Cirkvi v Nemecku.

Text vyšiel 14. júna 2022 v časopise La Civiltà Cattolica, slovenský preklad publikoval časopis Viera a život na portáli Vydavateľstva Dobrá kniha a v tlačenej podobe vyjde v jeho najbližšom čísle. Šéfredaktorom dvojmesačníka s podtitulom „Časopis pre kresťanskú orientáciu“ je Mgr. Róbert Mésároš. S láskavým dovoľením redakcie prinášame rozsiahle časti článku.

Spoločnosť Ježišova je prítomná na Ukrajine, ktorá je súčasťou mojej provincie (poľskej). Prežívame vojnovú agresiu. Píšeme o nej v našich časopisoch. Ako treba komunikovať o situácii, v ktorej žijeme? Máte pre nás v tejto súvislosti nejaké rady? Ako môžeme prispieť k mierovej budúcnosti?

Ak chceme odpovedať na túto otázku, musíme sa odpútať od bežnej schémy z rozprávky O Červenej čiapočke: Červená čiapočka bola dobrá a vlk bol ten zlý. Tu nemáme do činenia s nejakým metafyzickým dobrom a zlom. Ide o niečo globálne, s prvkami, ktoré sa navzájom veľmi prelínajú. Pár mesiacov pred začiatkom vojny som sa stretol s hlavou istého štátu, múdрым mužom, ktorý hovorí veľmi málo, ale naozaj veľmi múdro. A po rozhovore o veciach, o ktorých chcel hovoriť, mi povedal, že ho veľmi znepokojuje spôsob, akým postupuje NATO. Spýtal som sa ho prečo a on odpovedal: „Štekajú na brány Ruska. A nechápu, že Rusi sú imperiálni a nedovolia, aby sa k nim priblížila nejaká cudzia mocnosť.“ Na záver dodal: „Situácia môže viesť k vojne.“ To bol jeho názor. A 24. februára sa začala vojna.

Tá hlava štátu dokázala prečítať znamenia toho, k čomu sa schyľovalo. To, čo vidíme, je brutalita a krutosť, s akou túto vojnu vedú jednotky, spravidla žoldnierske, ktoré využívajú Rusi. A Rusi tam naozaj radšej posielajú Čečencov, Sýrčanov, žoldnierov. Nebezpečenstvo však spočíva v tom, že vidíme len toto, a je to naozaj obľudné, no nevidíme celú drámu, ktorá sa odohráva za touto vojnou, ktorú možno nieкто nejakým spôsobom vyprovokoval alebo jej nezabránil. A registrujem záujem o testovanie a predaj zbraní. Je to veľmi smutné, ale v konečnom dôsledku ide práve o to.

Možno mi nieкто v tejto chvíli povie: Ale vy ste za Putina! Nie, nie som. Tvrdiť niečo také by bolo zjednodušenie a bolo by to nesprávne. Som jednoducho proti tomu, aby sa zložitý problém redukoval na to, že povieme, kto je dobrý a kto je zlý, bez toho, aby sa uvažovalo o koreňoch a všelijakých záujmoch, ktoré sú veľmi komplikované. Zatiaľ čo vidíme brutalitu, krutosť ruských vojsk, nesmieme zabúdať na problémy, ktoré sú v pozadí a musíme sa pokúsiť vyriešiť ich.

Pravdou je aj to, že Rusi si mysleli, že všetko sa skončí do týždňa. Ale prepočítali sa. Našli odvážny národ, ľud, ktorý zápasí o prežitie a ktorý má za sebou históriu plnú zápasov. Musím tiež dodať, že to, čo sa teraz deje na Ukrajine, vnímame tak silno preto, lebo je to blízko nás a viac sa to dotýka našej citlivosti. Ale sú aj iné vzdialené krajiny, spomeňte si na niektoré časti Afriky, severnú Nigériu, severné Kongo, v ktorých už dlho prebieha vojna a nikoho to nezaujíma. Spomeňte si na Rwandu pred dvadsiatimi piatimi rokmi. Spomeňte si na Mjanmarsko a Rohingov. Svet je vo vojne.

Pred niekoľkými rokmi mi napadlo povedať, že prežívame rozkúskovanú tretiu svetovú vojnu. Podľa mňa dnes už je vyhlásená tretia svetová vojna. A to je niečo, čo by nás malo prinútiť zamyslieť sa. Čo sa to deje s ľudstvom, ktoré postihli tri svetové vojny v priebehu jedného storočia? Prvú vojnu prežívam v spomienkach môjho starého otca na boje pri rieke Piave. Potom druhá a teraz tretia. A to je pre ľudstvo zlé, je to nešťastie. Musíte si uvedomiť, že za jedno storočie sa odohrali tri svetové vojny, za ktorými stojí obchod so zbraňami!

Pred niekoľkými rokmi sa konali oslavy šesťdesiateho výročia vylodenia v Normandii. Mnoho hláv štátov a vlád oslavovalo víťazstvo. Nikto si nespomenul na desaťtisíce mladých ľudí, ktorí zahynuli na tej pláži. Musím sa vám zdôveriť, že keď som v roku 2014 išiel do Redipuglie na sté výročie svetovej vojny, rozplakal som sa, keď som videl vek padlých vojakov. Keď som o niekoľko rokov neskôr 2. novembra – vždy chodievam 2. novembra na cintorín – išiel do Anzia, aj tam som sa rozplakal, keď som videl vek padlých vojakov, čo sú tam pochovaní. Minulý rok som bol na francúzskom cintoríne a na hrobách mladých mužov – kresťanov alebo moslimov, pretože Francúzi posielali bojovať zo severnej Afriky aj tých – boli tam aj mladí muži vo veku dvadsať, dvadsaťdva, dvadsaťštyri rokov.

Prečo vám to hovorím? Pretože by som chcel, aby sa vaše časopisy zaoberali ľudskou stránkou vojny. Chcel by som, aby vaše časopisy pomohli pochopiť ľudskú drámu vojny. Je veľmi dobré robiť geopolitické analýzy, študovať veci do hĺbky. Treba to robiť, pretože je to vaša práca. Pokúste sa však sprostredkovať aj ľudskú drámu vojny. Ľudská dráma tých cintorínov, ľudská dráma pláží v Normandii alebo Anziu, ľudská dráma ženy, na ktorej dvere zaklope poštar a dá jej list s poďakovaním za to, že dala vlasti syna, ktorý je hrdinom... A tak zostala sama. Ľudstvu a Cirkvi by uvažovanie o tom veľmi pomohlo. Venujte sa spoločenskopolitickým úvahám, ale nezanedbávajúce ani ľudskú reflexiu o vojne. Vráťme sa na Ukrajinu. Všetci otvárajú svoje srdcia utečencom, ukrajinským vyhnancom, ktorými sú väčšinou ženy a deti. Muži zostávajú bojovať. Na minulotýždňovej audiencii ma dve manželky ukrajinských vojakov, ktorí boli v oceliarni Azovstal', prišli požiadať o príhovor za ich záchranu. Všetci sme na tieto dramatické situácie veľmi citliví. Sú tu ženy s deťmi, ktorých manželia tam bojujú. Mladé a krásne ženy. Ale pýtam sa sám seba: Čo sa stane, keď nadšenie pomáhať pomínie? Kto sa o tieto ženy postará, keď prestane byť situácia taká pálčivá? Musíme hľadiť ďalej ako je rámec konkrétnych činov v tejto chvíli a zistiť, ako ich podporovať, aby sa nestali obeťami nelegálneho obchodovania s ľuďmi, aby neboli zneužití, pretože supy už krúžia.

Ukrajina má skúsenosti so znášaním otroctva a vojen. Je to bohatá krajina, ktorá bola vždy rozkúskovaná, rozkúskovaná z vôle tých, ktorí sa jej chceli zmocniť, aby ju mohli vykorisťovať. Dejiny akoby predurčovali Ukrajinu na to, aby sa stala hrdinskou krajinou. Keď vidíme toto hrdinstvo, sme dojatí. Hrdinstvo, ktoré ide ruka v ruku s nehou! Keď sa totiž na Ukrajinu vzdali prví mladí ruskí vojaci – na „vojenskú operáciu“, ako to nazývajú, totiž najprv posielali ich, pričom ani nevedeli, že idú do vojny, až potom poslali žoldnierov – postarali sa o nich samotné ukrajinské ženy. Veľká ľudskosť, veľká neha. Odvážne ženy. Odvážni ľudia. Ľud, ktorý sa nebojí bojovať. Ľud, ktorý je pracovitý a zároveň hrdý na svoju krajinu. Nezabúdajme v tomto čase na ukrajinskú identitu. To je to, čo nás dojíma: vidieť takéto hrdinstvo. Naozaj by som chcel zdôrazniť tento bod: hrdinstvo ukrajinského ľudu. Máme pred očami situáciu svetovej vojny, globálnych záujmov, predaja zbraní a geopolitického privlastňovania, ktorá mučí hrdinský národ.

Chcel by som pridať ešte jeden prvok. S patriarchom Kirillom som mal štyridsaťminútový rozhovor. V prvej časti mi prečítal vyhlásenie, v ktorom uviedol dôvody na ospravedlnenie vojny. Keď skončil, zasiahol som a povedal som mu: „Brat môj, my nie sme klerici štátu, my sme pastieri ľudu.“ Mal som sa s ním stretnúť 14. júna v Jeruzaleme, aby sme si pohovorili o našich záležitostiach. Ale kvôli vojne sme sa po vzájomnej dohode rozhodli odložiť stretnutie na neskorší termín, aby náš dialóg nebol zle pochopený. Dúfam, že sa s ním stretnem na zhromaždení náboženstiev v Kazachstane v septembri. Dúfam, že ho budem môcť pozdraviť a trochu sa s ním porozprávať ako pastier.

Ohľadom vojen pápež v rozhovore tvrdí: „Za niečo vyše sto rokov sa odohrali tri svetové vojny: 1914-1918, 1939-1945 a tá súčasná, ktorá je svetovou vojnou. Začala sa po kúskoch a teraz už nikto nemôže povedať, že nie je svetová.“

Všetky veľmoci sú do nej zapletené. Bojiskom je Ukrajina. Tam všetci bojujú. Vedie to k zamysleniu sa nad zbrojárskym priemyslom. Istý technik mi povedal: keby sa jeden rok nevyrábali žiadne zbrane, vyriešil by sa problém svetového hladu. Je to trh. Vedie sa vojna, predávajú sa staré zbrane, testujú sa nové.“

Svätý Otec sa pred konfliktom na Ukrajine viackrát stretol s Putinom. Na otázku: čo by mu povedal, keby ho stretol dnes, pápež odpovedá slovami:

„Hovoril by som s ním jasne, tak ako hovorím na verejnosti. Je to vzdelaný človek. Na druhý deň vojny som išiel na ruské veľvyslanectvo pri Svätej stolici, aby som povedal, že som ochotný ísť do Moskvy, ak mi Putin poskytne priestor na rokovania. Lavrov mi napísal, že ďakuje, ale teraz nie je vhodný čas.

Putin vie, že som k dispozícii. Ale **sú tam záujmy, a to nielen Ruska, ale aj iných krajín. Impériu je vlastné stavať národy na druhé miesto.**“

(<https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20230310042>)

B)

Katolícki	patriarchovia	Východu	pomenovali	príčiny	terorizmu
P:3,	04.	08.	2018	20:07,	ZAH

Jeruzalem 4. augusta (RV) **Rada katolíckych patriarchov Východu opätovne apeluje za pokoj na Blízkom východe, pričom rázne napomína mocnosti Západu.** Jej 11. pastiersky list s názvom „Kresťania Východu dnes – obavy a nádeje“ s dátumom 20. mája, zverejnil 3. augusta Jeruzalemský latinský patriarchát.

Tri posolstvá pastierskeho listu

List obsahuje tri hlavné posolstvá: prvé je adresované veriacim Blízkeho východu, druhé ich spoluobčanom a vládnucim osobám krajín Blízkeho východu a **trete „tým, ktorí na Západe rozhodujú o politike Blízkeho východu a Izraela“.**

Obžaloba mocenskej politiky ničenia Blízkeho východu

Na Západe existujú národy dobré a priateľské, ale aj také, ktoré rozhodujú o Blízkom východe na úkor jeho obyvateľov, píšú východní katolícki patriarchovia. Hovoria otvorene o „politike zničenia Blízkeho východu, vedenej Západom“, ktorá je zároveň aj dôvodom nútenej emigrácie miliónov obyvateľov, kresťanov.

„Začalo sa to deštrukciou Iraku a neskôr Sýrie a oslabením Egypta. Jordánsko a Libanon žijú v permanentnom ohrození. Vytvorili sa konflikty alebo spojenectvá v Jemene, Bahrajne, Saudskej Arábii a krajinami Perzského zálivu. A pripravuje sa vojna proti Iránu. Toto je realita, v ktorej žijeme“.

Terorizmus vyvolaný Západom

Priamym dôsledkom tejto politiky je „terorizmus, ktorý sa usídlil v našich krajinách, prv než sa obrátil proti samotnému Západu, ktorý ho zrodil. Terorizmus sa zrodil, pretože tí, čo robia politiku na Západe si ním poslúžili ako účinným nástrojom na zmenu tváre Východu. So svojimi spojencami v regióne vytvorili Islamský štát, ISIS, s miestnymi ľudským zdrojmi, využívajúc existujúci náboženský extrémizmus a pokrivené chápanie náboženstva.“

(<https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20180804003>)

Text pokračuje trochu nižšie z technických príčin.

Sýria 28. marca (TK KBS) Vojna v Sýrii v týchto dňoch vstupuje do ôsmeho roku svojho trvania. Situácia sa neustále zhoršuje. Najnovšie informácie zo západosýrskeho Tartúsu poskytol medzinárodnej dobročinnnej a pastoračnej organizácii ACN - Aid to the Church in Need biskup Maronitskej cirkvi Antoine Chbeir.

Podľa biskupa Maronitskej katolíckej cirkvi Antoine Chbeira z diecézy Tartús je ukončenie vojny v rukách medzinárodného spoločenstva, konkrétne Ruska, USA, Číny a európskych štátov.

V minulom roku sa ešte zdalo, že dôjde k mierovej dohode, no nestalo sa tak. Situácia je kritická. „Mnohí ľudia už ani neveria, že vojna sa skončí. Dnes sa bombarduje Damask, inokedy zasa Aleppo a Idlib. Zdá sa, že nik vojnu nevyhráva, nik ju neprehráva, konflikt pokračuje a naďalej zbytočne vyhasínajú mnohé ľudské životy,“ hodnotí dlhotrvajúce násilie a boje medzi ozbrojenými protivládnyimi frakciami a sýrskou armádou biskup Chbeir. Sýrske prístavné mesto Tartús na pobreží Stredozemného mora je momentálne pod kontrolou vládných jednotiek.

Ekonomická situácia krajiny zmietajúcej sa v občianskej vojne bola v posledných rokoch zlá a odvtedy sa ešte zhoršila. V Tartúse momentálne panuje 30 % nezamestnanosť, v iných regiónoch Sýrie dosahuje nezamestnanosť 60 %. Opäť narastá inflácia. V minulom roku bola hodnota amerického dolára približne 400 sýrskych libier, dnes je to okolo 520. Odhaduje sa, že približne 70 % Sýrčanov žije pod hranicou chudoby.

Biskup Chbeir približuje potreby obyvateľov tartúskej provincie: „Mnohí potrebujú finančnú pomoc pri úhrade nákladov na vykurovanie, niektorí nás prosia o základné pracovné nástroje. Nevyhnutná je finančná podpora opätovného vzdelávania detí a mladých ľudí.“ Kľúčovou je podľa biskupa aj pomoc pri získavaní prístupu k zdravotnej starostlivosti - náklady na lieky, ošetrovanie a operácie sú príliš vysoké.

„V našej diecéze poskytujeme existenčnú pomoc asi tridsiatim tisícom vnútorne vysídlených osôb. Vzhľadom na ekonomické podmienky v Sýrii však nielen títo utečenci v rámci štátu, ale aj miestni ľudia doslova závisia od pomoci iných. Šťastlivci, ktorí majú prácu, nezarábajú ani 60 amerických dolárov mesačne,“ vysvetľuje biskup Chbeir.

Tímy humanitárnych pracovníkov vedené kňazmi a laikmi pravidelne každý mesiac navštevujú rodiny, vyhodnocujú ich aktuálnu situáciu a identifikujú ich najakútnejšie potreby. „Minulý mesiac sme zabezpečili a rozdistribuovali 2 000 potravinových balíkov, zaplatili sme nájom 800 domácnostiam, finančne sme vykryli vyše 100 chirurgických zákrokov a operácií a vytvorili sme 900 študijných grantov,“ uvádza biskup konkrétne čísla. Humanitárna a existenčná pomoc obetiam vojny je v tartúskej diecéze možná vďaka dobrovoľným príspevkom tisícok darcov pápežskej nadácie Aid to the Church in Need.

TK KBS informovalo ACN Slovensko – Pomoc trpiacej Cirkvi

(<https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20180328010>)

